

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Éjjeli telefon (nyomda) 2-02
KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10.
LEFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ——— 1150 „
Félévre ——— 600 „
Negyedévre ——— 620 „
Egy hónapra ——— 110 „
X. évfolyam * 202. szám
1929 Szeptember 6 Péntek
* 5689 év Elul 1 *

Ara 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.

Str. Reg. Maria No. 38. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS

Str. Galu No. 20. Telefon 14-53

hirdetési irodák vesznek fel

Egyéves szolgálati idő

Összel a parlament elé terjesztnek egy törvényjavaslatot, mely a katonai szolgálati időt egy évi tartamra szállítja le. A kormány eddigi törvényalkotásainak sorában ez a javaslat kétségtelenül megérdemli, hogy elismerően foglalkozzunk vele. Nemcsak azért, mert a katonai szolgálati idő tartamának leállítását egy mérsékelt pacifista szellem realizálása, hanem azért is, mert Románia ifjúsági emberanyagának szociális viszonyait javítja meg. A katonaság egy csomó munkásezt von el a mezőgazdasági termeléstől, s nagyon sok esetben a kis egzisztenciájú családok tizezreitől vonja el hosszú időre a legproduktívabb, legdolgosabb kezeket. Ha tehát megrövidül a szolgálati idő, ezzel a munkától elvont fiatalok hamarabb jutnak vissza a mezőgazdasági és ipari termelés terebélyesítésére és hamarabb fejeződik be számukra a zsufojt kaszárnyákban való együttélés, mely sok esetben lett okozója a fertőző betegségeknek, különösképpen pedig a tuberkulózis elterjedésének.

De ezenkívül nemzetgazdasági szempontból is óriási jelentősége van a katonai szolgálati idő lecsökkentésének. Azáltal, hogy csaknem nyolc hónappal rövidül meg a katonák szolgálati ideje, a hadügyi kiadások tétjei is lecsökkennek s a legénység eltartására kontemporalitással kevesebb egy részre felszabadul, hogy más produktívabb állami beruházások céljaira használtsák fel. Reméljük, hogy Cihosky hadügyminiszter törvényjavaslata nem marad csupán javaslat, hanem törvényerőre is fog emelkedni. A fő az, hogy Cihosky tábornok, mint a katonák, ne deferáljon a javaslat ellen minden bizonnyal meginduló offenzívára, amit a liberálisok minden bizonnyal újabb átlátszó jelszavak alatt annak ellenében indítani.

Mint rendszerint mindenben, úgy a katonai kiképzés terén is a tartamánál fontosabb a tartalom. Nem vagyunk katonai szakértők, de biztosra vesszük, hogy megfelelő oktatási módszer és humánus bánásmód mellett éppolyan jól ki lehet képezni a katonákat egy év alatt, mint két év alatt. Valószínűleg Cihosky hadügyminiszter is nagyon jól tudja ezt s éppen ezért van bátorsága a katonai szolgálati idő leállításáról szóló javaslatot vállalni és a parlament elé terjeszteni.

Megint költségvetési deficit

Deficittel zárult az állami inkasszó első hét hónapja. A hivatalos kimutatás szerint 1929 július 31-ig 16 milliárd 549 millió lej vitt be az állam. Az első hét hónapban ennél fogva 5 milliárd 509 millió lejjel kevesebb volt az állami bevételek összege, mint ahogyan azt a pénzügyminiszter budgetjében előirányozta. A költségvetési év ugyan 18 hónapra terjed és az 1929 évi budget mérlegét majd csak a jövő év közepén fogjuk lezárhatni. Am a minden kétségen felel áll, hogy a pénzügyminiszter optimizmusa nem volt indokolt. Ha ugyanis a deficit csökkenteni is fog a következő hónapok során — mint ahogyan azt a kormány reméli, akkor sem lesz az adóbehajtás bármily mérvű megszorgosításával sem megakadályozható,

hogy az államháztartás ne passzív mérleggel zárja az 1929 évi költségvetést.

Kétségtelen az, hogy ez a szomorú helyzet az előző években folytatott gazdasági és adópolitika következménye. Az is bizonyos, hogy a külföldi kölcsönt és a stabilizációt a kelletnél jóval később választottuk meg és így az ezekhez fűzött optimisztikus várakozásoknak önmaguktól kellett nem kis részben összeomlaniuk. Viszont ezen a helyen már annakidején alkalmunk volt rá-

mutatni arra, hogy hiába próbálja a kormány az adók emelésével oly mértékben felfokozni az állami bevételeket, hogy azok a költségvetési irányzatot fedjék. Adóemelések a múltban sem hiányoztak. Ha mégis deficittel küzdött az államháztartás, úgy ennek főoka kétségtelenül abban rejlett, hogy az ország nem tudott, nem volt abban a helyzetben, hogy fizethessen. A gazdasági helyzet rosszabbodása nem indokolta az adóemeléseket. Az 5 és fél milliárd lejes deficit elsősorban az indirekt bevételek

nagymértékű visszaesésére vezethető vissza másszóval a fogyasztás hatalmas mérvű csökkenésére. Ijesztő módon visszaesett az ország fogyasztóképesége, amely egy állam jólétének, vagy nemjólétének legbiztosabb értékmérője. El kell ismételnünk tehát azt, amit már annyi alkalommal leszögeztünk. Nem a dobraütés megszorgosítása, hanem kizárólag az ország felvételképességének, gazdasági erejének fokozódása adhatják vissza Romániának a feltétlenül szükséges költségvetési egyensúlyt.

A horvátok tiltakoztak Genfben a szerb diktatura ellen

Negyven tagállam járult hozzá a hágai egyezmény fakultatív záradékához. Briand és Macdonald megvitatták az európai problémákat. Az optansügyet pénteken tárgyalják

Genf, szept. 5. A népszövetségi közgyűlés délutáni ülésén Kanada és Peru delegátusai is bejelentették, hogy országuk csatlakozna a hágai nemzetközi bíróság igénybevételét célzó egyezményhez. Dandurand kanadai delegátus beszédében kitért a kisebbségi probléma népszövetségi kezelési módszereire a minél szélesebb körű nyilvánosság elvének meghonosítását követelte. Peru delegátusa pedig a Bolívia és Paraguay között felmerült konfliktussal foglalkozott és követelte, hogy a népszövetségi intervenció a két ország közötti békeség helyreállítására irányt egész Délamerikában megelőzést váltott ki és növelte a Népszövetség tekintélyét.

Népszövetség új palotájának alapkövetési ünnepségei szombaton délután lesznek. Az alapköve elhelyezik kaztában a népszövetségi tagállamok névsorát, az egyezmény egy példányát és a tagállamok arany és ezüstérméiből egy-

egy darabot.

Genf, szept. 5. A hágai nemzetközi bíróság statutumainak revíziójára kiküldött bizottság, amelyben a fakultatív záradékhoz eddig csatlakozott negyven állam vettek részt, pótjegyzőkönyvet fogadott el, hogy a revízióval megkönnyítse az Északamerikai Egyesült Államok csatlakozását a nemzetközi bíróság igénybevételére irányuló egyezményhez.

Genf, szept. 5. Tegnap este hosszas megbeszélés folyt Briand és Macdonald között. A két államférfi megvitatta mind azokat a problémákat, amelyek Európát jelenleg érdeklik. Macdonald azt az óhaját fejezte ki, hogy a Kellogg-paktumot hozzák vonatkozásba a népszövetségi alkalmánnyal. Briand ezt nehezen keresztelhetének tartja.

Az optansügyet pénteken tárgyalják és hír szerint az érdekelt feleket újabb közvetlen tárgyalásra fogják utasítani. Genf, szept. 5. A Népszövetség mai

ülésén a Népszövetség delegátusainak egy, dr. Pavelics ismert horvát politikus és képviselő által szerkesztett és aláírt memorandumot adtak be. Ebben a memorandumban Pavelics felsorolja azokat a be nem váltott ígéreteket, amelyeket a horvátoknak tettek és rámutat arra, a türelmetlen helyzetre, amely az ismert szkapstinai merényletekhez vezetett. A horvát nép vezetőit — mondja Pavelics — azért fosztották meg egyéni szabadságuktól, hogy ne tudjanak tiltakozni a kül földön az elnyomás ellen, amelyet egy idegen kormány részéről kell elszemvédenie a horvát népek. A horvát nép elhárít magától minden felelőséget azokért a véres következményekért, amelyek a mai helyzetből származhatnak. Pavelics azzal zárja memorandumát, hogy 6 az egyetlen horvát parlament, akinek sikerült az országból elmenekülni és így egyedül neki van módjában a horvát nép nevében tiltakozni a szerb diktatura ellen.

Mindenütt rossz tisztviselőket és lehetetlen közigazgatási viszonyokat talált Maniu

A miniszterek kiutaznak a vidéki városokba és személyesen fogják orvosolni a bajokat. — A liberális kormánybuktató akcióra manifesztummal válaszol a kormány

(Bucuresti-Bukarest, szept. 5. Az Uj Kelet tudósítójától). Az Adeverul megerősíti azt a hírt, hogy a parlament nyári szünetét egy hónappal meghosszabbítják és így az csak november 15-én nyílik meg. Ennek okai egyrészt az előző rendkívüli ülésszak meghosszabbítása, másrészt az, hogy Maniu azt akarja, hogy az előző ülésszakban megszavazott törvények elsősorban a közigazgatási reform már alkalmazásba is lépjenek.

A parlamenti sesszió ezek szerint csak két hónap múlva veszi kezdetét és egyelőre a miniszterek s ellenzéki pártvezérek is javában vakációznak még, de a főváros politikai berkeiben azonban máris mozgás észlelhető. A liberális párt, mint ismeretes, a parlamentből való kivonulása után bejelentette, hogy ősszel ugynevezett nagyszabású kormánybuktató akcióba kezd. A kormánybuktató kampány gondolata Bratianu Vintilától ered, de még a liberális pártban is csak a vezér személtés hívei veszik komolyan. Közöttük Anghelescu, a

szomorú emlékeztető közoktatásügyi miniszter, aki kijelentette egy népgyűlésen, hogy ősszel Bratianu Vintila 300 ezer paraszt élén Bukarestbe vonul és megbuktatja a kormányt. Argentinian viszont sietett erre kijelenteni, hogy ostoba az, aki azt gondolja, hogy egy év előtt megbukhatik a Maniu kormány. Hogy Anghelescu mit választott volt miniszterkollégájának erre a kijelentésre, az egyelőre még nem ismeretes.

A kormány természetesen ugyancsak felkészülve várja a liberálisok kormánybuktató kampányát. A nemzeti parasztpárt manifesztumában fordul az országhoz, amelyben elejétől fogva fel lesznek sorolva az előző kormányok pénzügyi gazdasági és politikai téren elkövetett hibái. Másrészt a kormány egy kétségtelenül nagy horderejű újítást tervez bevinni a kormányzás eddigi mechanizmusába. Maniu miniszterelnök és a többi miniszterek is meggyőződtek az ország különböző részeiben tett látogatásaik alkalmával arról, hogy olyan elemek foglalták el a közigazgatási appa-

rátusok vezető helyeit, amelyek sem felkészültségükkel, sem képességükkel fogva nem alkalmasak arra, hogy az adminisztráció zavartalan menetét biztosíthassák. A tisztviselők stábjában azonban megakadályozza a kormányt abban, hogy ezeket az alkalmatlanoknak talált funkcionáriusokat eltávolítsák a közigazgatás köteletékéből. A kormány most úgy tervezi segíteni a bajon, hogy Maniu miniszterelnök döntésének megfelelően a miniszterek ki fognak utazni az év folyamán az országrészek fővárosaiba, ahol hosszabb ideig fognak tartózkodni megfigyelni a panaszokat, személyesen intézik el a megoldandó kérdéseket és ellenőrzik hogy az alantas tisztviselők hogyan hajtják végre a törvényeket. Helyi közigazgatásnak nevezik a kormányzásnak ezt a módját, amelyet a magunk részéről csak örömmel üdvözölhetünk. Ha a terv megvalósul, úgy a kormány jelentős lépéssel viszi közelebb az országot az igazi decentralizációhoz.

Panaít Istrati, a forradalom kegyvesztettje

Azt hiszem, hogy az eljövendő kollektív társadalom közönsége sem fog különbözni a maitól abban, hogy nagy emberei életének külső alakulását és önkénytelen romantikus vonásait mindig érdek-lődéssel fogja követni. A művészt két-égtelenül millióje, kora és osztálya, amelyből származott, határozza meg-mondanivalói tekintetében, de egyénisé-gének a tipikustól eltérő különös zamatja, művészetének dinamikus ele-meit mindig meg fogják különböztetni az emberek átlagától, akikben mindazok a villanások, vágyak és álmok, melyek az alkotó művészen összehusztatva élnek, csak halvány konturokban, mintegy a tudat alatt húzódnak meg.

Panaít Istrati, aki nemrégiben tért vissza Romániában (állítólag politikai megbízatással) s aki most ott ül a temesvári kommunista-per tárgyaló termé-ben, hogy jegyzeteket készítsen a per anyagáról és alakjairól, annak ellenére, hogy a kollektív társadalomért küz-dők táborában tartozik — jómaga is romantikus figura. Romantikus, mint mindazok, akik a tudományos megismerésből és az igazság szeretetéből eredő meggyőződéseiken, tul: zabolátlan és kor-látokat romboló érzelmi életet élnek s akik annak a belső ellentmondásnak üztötte, mely az ész s az alig megfog-ható érzések vágyak egymással való küzdelméből fakad.

Mint minden forradalmi mozgalom művész-hősei: Panaít Istrati is inkább a zívével gondolkodik s amennyiben a gondolat vonalán érkezett el a forradal-misáig: gondolataiba is az érzelmek szinpopáját lopta be. Ez a szinpopa talán azt a rideg egyvonalúságnak s ana-k a kritikálanságnak, mely a dogma-tikus forradalmárokat jellemzi. A mű-vész leborult a tett nagysága előtt, de a tétből fakadó valóság meg-nem-látá-sát kívánni tőle: egyenlő lenne azzal a kívánsággal, hogy mondjon le művésze-téről. Panaít Istrati sokkal inkább mű-vész, semmint ezt megtehetné. S talán ez az oka annak, hogy ő is elérkezett ahhoz a tragikumhoz, melyben annak-idején Desmoullins Camille, a francia forradalom nagy heroldja is részesült: a forradalom hivatalosan megtagadták, vi-szont a reakció halálában gyűlölte.

Panaít Istrati, a forradalmár, egyike a modern világirodalom legnagyobb mes-szőinek. Aki a Kyra Kyrálinát, Panaít Istratinak ezt a reprezentáns művét ol-vasva, az sohasem fogja elfelejteni azt a keleti mesélőkre emlékeztető bübajt, mely ebből a regényből árad. Kéves író van, akinek műveiben a nyomorultak és kizsármítottak életének szennyes meg-álázottsága, nyomorúságából fakadó bes-tialitás hőrgése annyi zeneiséggel szin-nel, szinte égi mosollyal ölelkezne, mint Panaít Istrati műveiben. Ez a kétőség, mely látszik, nemcsak Panaít Istrati jel-lezi, hanem a forradalmár Panaít Is-trati is. Mint a szociális lelkiismeret hőse sem tudott szembe fordulni a benne lakozó művészi lelkiismeret hőisével. Ez a művészi lelkiismeret pedig azt han-goztatja, hogy a valóság hatalmasabb tainden rideg elméletnél s bár a mo-dern társadalomtudomány elméletei elég erőseknek bizonyultak arra, hogy új valóságot teremtsenek: ebben a terem-tésben kissé elhanyagolták azokat az erőket, melyek túlnékel az akaraton. S valóban: van valami, főleg az emberi érzésekben gyökeredző hatalom, mely az akaratot egyenes irányát kilendíti utjá-ból. Ezek azok az erők, melyeket csak az igazi nagy művészek látnak meg és olvasztanak be élményeik gazdagsá-rába. Bármilyen optimisták legyenek az új világért harcoló művészek, nem térhetnek ki annak a megállapítá-sól, hogy az emberi erőfeszítéseknak

nemcsak a gazdasági erők determinán-sai ellen kell harcolniuk, hanem az anti-diaabolikus elemek ellen is, melyek két-ségtelenül megvannak bennünk s az em-beri célkitűzések centripetális erői közé tartoznak.

Panaít Istrati, a forradalmár, lehet kegyvesztett de mint író és művész, mint éppen egy új, emberibb világért harcoló művészt kimagasló egyénisége: soha-sem lehet kegyvesztetté. Ha büne van, úgy az a büne, hogy emberibben, sza-badabban és tisztábban, az élet szép-ségének mélyebben hódolóan akarja azt, amit a hivatásos forradalmárok akar-nak, akik számára azonban a forradal-m mint elvonatkoztatott, merev bál-vány mutatkozik. Művész pedig soha-sem lehet bálványimádóvá. Aki az élet s a teremtés örök változásának partján ül, annak tekintete nemcsak a hullámokra,

hanem az egerek is rá van irányítva. A világ mai valóságát, mely rossz, buta és ellentmondásokkal van teli, két-telentül meg kell változtatni. De a való-ság meghamisítására csak is olyan mű-vészek vállalkozhatnak, akikben sa szociális, sa művészi lelkiismeret mimes. A valóság pedig szent, mert egyenlő az élettel. S a művész alkotásának forrása mindig, mindörökké az élet marad.

Panaít Istrati nagyon sokat látott az életből, nagyon sokat szenvedett s így van érzéke a tragikumok iránt. Am nemcsak az elvonatkoztatott és elkeri-tett tragikumok, hanem az emberi élet egyetemes tragikuma iránt is. Ha ez bűn, akkor Panaít Istrati bűnös lehet a hivatásos forradalmárok ítélszéke előtt, de a művészi lelkiismeret törvény széke felmenti őt a vád és következmé-nyei alól. Salamon László

Ellentmondó jelentések a kínai-rosz konfliktusról

Egyes jelentések a konfliktus megszűntéről, mások újabb orosz előnyomulásról számolnak be

Kovná, szept. 5. A népbiztosok tanácsa nagyjelentőségű ülést tartott szeptember elsején Rykov elnöklété alatt. Az ülésen Litvinov külügyi népbiztos ismertette a távolkelet helyzetét és bejelentette, hogy az orosz-kínai konfliktus megszűntnek tekinthető. A tanács ezután elhatározta, hogy a konfliktussal kapcsolatos politi-kai ténykedést is beszünteti és köszöne-tet mondott Litvinovnak, valamint a né-met kormánynak a konfliktus békés el-

intőzése ügyében kifejtett tevékenység-éért, kihangsúlyozva főleg a Direksen moszkvai német követ által kifejtett mun-kásságot a béke létrejötte körül.

London, szept. 5. Tiencsinből jelentik a Morning Postnak, hogy három ezer szov-jetkatonna behatolt Sing-Kiang tarto-mányba, átlépte az Illi folyót és Illi vá-rost felé közeledik. A helyzet a kínai la-pok szerint igen komoly.

A szemgyógyítás legfontosabb problémáinak megoldása szerepel az amszterdami nemzetközi szemorvos-kongresszus napirendjén

Küzdelem a zöldhályog, a trachoma és a vakságot előidéző agydaganatok ellen. Több mint ezer tudós és szakorvos vesz részt a világ minden tájáról

Amszterdam, szept. 5. A szakkörökön messi szulmenő érdeklődés mellett fog megújulni szeptember 5-én a holland fő-városban a Consilium Ophthalmologicum a háború utáni ilk első, valóban nem-zetközi szeméskongresszusa. Már külső keretei is jóval tulmennek az orvoskon-gresszusok szokásos keretein. Közel 1200 tudós és szemorvos gyűlt össze a világ minden civilizált országából ez alkalom-ból Amszterdamban.

A nagy érdeklődésnek, amely a kon-gresszust kíséri, elsősorban az az oka, hogy a kongresszus napirendjén nem-csak érdekes részletkérdések, hanem a szemgyógyításnak olyan kérdései szere-pelnek, amelyek nemcsak a tudomány, hanem a szenvedő emberiség szempont-jából is a legnagyobb jelentőséggel bir-nak.

A zöldhályog keletkezése és gyógyítása

A kongresszus első főtémája a zöld-hályog, a glaukoma. A leghivatottabb tudósok fogják referálni és megvitatni a legsúlyosabb szembajok ezen egyiké-nek keletkezési feltételeit és legújabb gyógyítási lehetőségeit. A zöld hályog

keletkezésének helyes felismerése és gyó-gyítása terén a legutolsó évek több igen lényeges, majd nem forradalmi haladást hoztak. A baj keletkezéséről eddig fenn-álló, tisztán mechanikai magyarázat he-lyébe a nervózus és dinamikus hatóerők helyes értékelése lépett és az új teore-tikus magyarázat gyakorlati téren is bevált két újabb gyógyszernek, a gyner-gennek és a supraneninek bevezetése által. A kongresszustól ezen nagy teore-tikus és gyakorlati újítások végső leszü-rése is várható.

Nemzetközi küzdelem a trachoma ellen

Egy másik nagyfontosságú témaköre a kongresszusnak a trachoma elleni nem-zetközi küzdelem. Ez a súlyos szemmeg-betegedés, mely a háború által nemcsak Romániában, hanem számos más ország-ban is egyre jobban terjed, kimondottan szociális baj, a tisztátalanság, a rossz szociálhigiéniai viszonyok betegsége. Az ellene való küzdelemnek a betegek meg-gyógyítása csak egyik tényezője, mely mellett a baj elleni szervezett állami és internacionális küzdelem ép oly fontos sággal bír. A kongresszuson a különbö-

Ügyvédi határidőnapló 1930
Azonnal rendelve 420 lei, később 480 lei **LEPAGE, Cluj.**

zó, különösen a keleti országok szemé-szei fognak referálni és a trachoma el-len küzdelemnek új irányvonalát fog-ják megállapítani és a szakorvosok az államok egészségügyi szervei és a nép-szövetség elé terjeszteni.

Az agyalapi daganatok

Egy másik főtéma, egy ritkább, de végzetes következményeinél fogva na-gyon fontos megbetegedés: a szemideg fölött lokalizált agydaganatok. Ezek azért olyan súlyos természetűek, mert növekedésük által szemidegsorvadást és így vakságot okoznak. E daganatok gyó-gyítása kényes elhelyezkedésük miatt eddig igen nehéz volt. De az operatív ke-zelés technikája, továbbá a röntgen és rádiumkezelés az utóbbi években annyira tökéletesedett, hogy a kongresszus-nak már módjában lesz e súlyos szem-bajjal szemben ig biztosabb utakat ki-jelölni.

A kongresszus tárgyat képezik tko-nyos vizsgálata eljárások nemzetközi egységesítése, továbbá a repülők, soffő-rök és vasutasoktól megkövetelt látá-s-élesség egységes szabályozása és a szem-orvos képzés nemzetközi szabályozása. E főtárgyakon kívül azonban annyi elő-adás, új műszerek bemutatása és de-monstráció kerül napirendre, hogy a há-rom külön terebben párhuzamosan kell a kongresszusnak nyolc napon át ülésze-nie, hogy rengeteg anyagát feldolgoz-hassa.

Fokozza a kongresszus jelentőségét az a körülmény, hogy a természeti tuda-mány legkiválóbb szakemberei a nagy nemét, francia, angol és amerikai egye-temek vezető szemészei teljes számban fognak rajta résztvenni. Jelentős dele-gációt küld Magyarország is. Palesztina öt legjobb szemésze szerepel az első elő-adók között. Erdélyből a klinikán kívül Dr. Hamburg József és Dr. Blat Mik-lós tagjai a kongresszusnak.

'Consilium ophthalmologicum', szem-orvosi konzilium a hivatalos neve a tes-tületnek, mely Amszterdamban összejött, hogy nem egy beteg, hanem az összes szembetegek fölött konziliumot tartson és mindnyájuknak segítőtje és biztató re-ménysége legyen.

Zsidó ifjusági könyvek:
Oszkár bácsi zsidó meséi — 30 lej
Sas Irén: Kol-nidre — — — 30
Bar-Kochba (Elbeszélések, ver-sek, szindarabok gyűjte-ménye — — — — — 60
Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályá-ban. (A pénz előzetes beküldése esetén portómentes szállítás.)

A zsidó humor kincsháza, a leg-vidámabb zsidó regény.
Mózes Mauthner und sein Sohn v L. Hichler.
Most jelent meg az olcsó kiadása. (334 l p)
Ara csak 82 lei.
Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában. (Portóköltség 10 lei.)

Szülők! Tanítók!
A Hazivan
képes héber A. B. C.
Kapható az Uj Kelet könyvosztályáb-n.
Ara 50 lej (és portó.)

Ha jó, elegáns és tartós cipőt akar, eszközöljön próbavásárlást a most megnyílt **TRIUMPH cipőáruházban Cluj, Piața Unirii 28. szám alatt.**

Pop-Cs
é
(Bucuresti-Bul) Kelet tudósították rókból nyert ért Cicio István ka lemond erről a távol fogja mag
Pal
Az elmen
Ma
London, szept. szerint a palesz megezdtek a leszban résztvett büz szálemben az ara demonstráció
Chancellor ismert Chancellor főkor lamációja ellen és erre vonatkozó k bintasították, még ba verődek össze
A gyülekező rendőrség szétvert az Óvárosban 120 ben pedig 200 Hajfában, Jaffab megfélelő intézk arabok gyülekez zására.
Gyot
a palesz
London, szept. palesztinai esemé usaneba összehi szervezet Aktions Agency nagy int tettel arra, hogy Weizmann, a cio a Jewish Agency lett és így nem t ba utazni, azokit sége miatt az Akt cy nagytitőz-l sem lehetett kellő lausannei gyülese Ehelyett úgy az Agency nagytitő ber 6-án, pénteke hogy állást foglal mények ügyében t gő legsürgösebb h A palesztinai h
Az erde
imp
Az erdélyi zsidó sabb mértékben v tiltakozásban, am dósága részéről lesztinai esemény
TILTAKOZ SZENTGY
Vasárnap este györgy zsidósága el hitközségi el hogy tiltakozzék ért arab támadás az összes hitközs lent a főrabbi is, val. Megnyitó tiltakozott a brit bánása ellen a z szemben és követ nai tisztviselők sz elbocsátását. Mu szédet tartott, an arabok által ang

Pop-Csicsó István lemond a kamarai elnökségről és magas közjogi állást fog betölteni

Nagyfontosságú változás készül alkotmányjogi téren

(Bucuresti-Bukarest, szept. 5. Az Uj Kelet tudósítójától). Jól informált körökből nyert értesüléseink szerint, Pop Csico István kamarai elnök rövidesen lemond erről a méltóságáról és teljesen távol fogja magát tartani a politikai

küzdelmektől. Lemondásának célja egyelőre a politikai pártok közötti kapcsolatok közvetítése lenne, de legfőképpen az, hogy egy magas közjogi állást töltsön majd be, amennyiben vajszínű, hogy az ország

egyik magas közjogi állásában nemcsak a változás fog bekövetkezni. Az ellenzék kebelében egyébként a bekövetkező változás hírére máris élénk mozgolódás tapasztalható

Palesztinában teljesen helyreállott a rend

Az elmenekült lakosság visszatért a kolóniákra. Megkezdődött a zavargásban résztvevő arabok letartóztatása

Ma ül össze Londonban a cionista szervezet Aktionskomitéje

London, szept. 5. Hivatalos jelentések szerint a palesztinai hatóságok végre megkezdtek a lefolyt harcok borzalmaiban résztvevő bűnösök üldözését. Jeruzsálemben az arabok tiltakozó demonstrációt akartak rendezni

Chancellor ismertesse fő kormányzó r Chancellor fő kormányzó ismeretes proklamációja ellen és annak ellenére, hogy erre vonatkozó kérésüket a hatóságok elutasították, mégis nagyobb csoportokba verődtek össze.

A gyülekező arabokat azonban a rendőrség szétverte. Ezzel kapcsolatban az Óvárosban 120, a Lita városnegyedben pedig 200 arabot letartóztattak. Haifa-ban, Jaffában és Nablusban is megfelelő intézkedések történtek az arabok gyülekezésének megakadályozására.

Általában ah elyzet egész Palesztinában nyugodt és sokkal kielégítőbb, mint az elmúlt héten. Mindamellett az Eagle nevű angol csatahajó és két torpedóromboló állandóan utra kész, hogy Malába induljon és onnan újabb csapatokat szállítson, ha megint zavargások történnek ki.

A gyász jeléül Palesztina egész zsidósága szerdán általános böjtöt tartott.

Ujabb jelentések szerint Jeruzsálemben s egész Palesztinában teljesen helyreállt a rend és a nyugalom. A harcok során megtámadott kolóniákból elmenekült telepesek visszatértek lakóhelyeikre, miután biztonságukra a palesztinai hatóságok mindig szükséges intézkedést megtettek.

sével. A hitközség egyhangú határozattal tiltakozását fejezi ki a Palesztinában lezajlott zavargás során rendezett zsidó vérontás ellen és különösen elítéli az angol hatóságok erélytelen, passzív viselkedését a zavargásokkal szemben. A továbbiakban a hitközség közgyűlése határozatilag csatlakozását jelenti be az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kezdeményezésére megtartott tiltakozó népgyűléseken elfogadott határozati javaslatokhoz, kéri, hogy tiltakozását a Szövetség illetékes helyre juttassa el.

Vasárnap szeptember 8-án, az egész szatmári zsidóság fog impozáns népgyűlésen tiltakozni a palesztinai események ellen.

A szatmári tiltakozógyűlésen a Zsidó Nemzeti Szövetség képviselőjében dr. Szőnyi Géza, az erdélyi Keren Hajesszód főtitkára fog résztvenni.

Szatmárról egyébként ma a következő

A temesvári zsidóság tiltakozógyűlése

(Timisoara-Temesvár, szept. 5. Az Uj Kelet tudósítójától). Ötszáz főnyi hallgatóság jelenlétében tegnap tartották meg Temesváron a zsidó udvarban a palesztinai események elleni tiltakozó gyűlést. Az impozáns tiltakozó gyűlés első szónoka dr. Drexler Miksa belvárosi főrabbi volt, aki emelkedett szellemű héber imával nyitotta meg a gyűlést. Utána dr. Ungár Adolf, a magyarérmű zsidóság nevében tartott hosszabb beszédet és hangsúlyozta, hogy a palesztinai eseményekkel szemben a világ zsidósága, pártjainálra és világnézetére való különbség nélkül, egyforma elkeseredéssel de ugyanakkor a leghatározottabb tiltakozással emeli fel szavát.

Dr. Nobel Sándor tartott ezután szívbe markolóan megrázó beszédet.

Fájdalmas és mindannyunkat szívünk mélyéig megrázó események azok, amelyek Palesztinában történtek. Nem múlt el ez az a mi népünk történetében, hanem egy oly tragédia, amelyet sohasem fogunk elfelejteni. A kétezer éves galutnak voltak még mártirjai. Az a száz zsidó mártír azonban, mely Palesztina földjén ontotta vérért, az százezerszer annyira fáj nekünk, mert éppen ez volt az a fajta, amely nekünk drágább volt minden kincsünkénél.

Heschis Simon, a temesvári spanyol hitközség nevében beszél. Vádolja az angol kormányt és követeli a zsidó légio felállítását.

Kende Róza és Schön Sándor az ifjúsági egyesületek nevében beszélnek és bejelentik, hogy a temesvári zsidó ifjúság kész bármikor légioba tömörülni és fegyverrel megvédeni az ősi földet.

Alex Jechaim palesztinai sómér hőberről beszélt, majd Katz Salamon főkántor az El Molé rachamimot recitálta. Ezután Reiter Ernő olvas fel az ifjúsági blokk nevében egy deklarációt, amelyben beje-

ző táviratot kapta az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség:

„Szívünk minden fájdalomával vetjük az Erez Jisraeli híreket és testvéri együttérzésünket tolmácsoljuk szenvedő véreinknek. Ceiré Mizrachí nevében. Ordentlich Viktor.“

A tiltakozó táviratok állandóan érkeznek a Zsidó Nemzeti Szövetséghez az ország legkülönbözőbb részeiből. Bethlenből a következőket sürgönyözték a Za. N. Sz.-nek:

„Palesztinai zavargásokért kérjük a Szövetség tiltakozását az angol kormánytól és követelje a zsidó légio visszaállítását. Belleani helyicsoport“. Csikszeredáról a zsidó ifjúság nevében az ottani Barisszia a következő táviratot küldte:

„A palesztinai barbár események a szívünk mélyéig hatnak. Tiltakozunk az illetékes körök lanyha magatartásáért, egyben követeljük az önálló zsidó védelmet és hadseregünk felállítását.“

A naszói zsidóság részéről az alábbi távirat érkezett az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetséghez:

„Kérjük illetékes helyre eljuttatni hitközségünk tiltakozását a palesztinai szomorú események miatt. Moskovits Dávid.“

JELENTKEZNEK A HOZZÁTARTOZÓK

A palesztinai hozzátartozók sorsáért érdeklődők tömegesen keresik fel az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség irodáját, mely tudvalevőleg a pontosan megadott címek alapján a kolozsvári konzulátus révén diplomáciai uton fog megbízható és közelebbi híreket beszerezni az Erdélyben élő zsidók palesztinai hozzátartozóikról.

Ugyancsak több helyről kapott a Szövetség jelentkező leveleket is egy esetleg felállítandó erdélyi zsidó légioha való felvétel ügyében. Arra a megkeresésre, hogy az angol hatóságok megengedik-e a galut különböző országaiban szervezés alatt álló zsidó csapatoknak Palesztinába való szállítását és felfegyverzését, még nem érkezett válasz a bukaresti angol követségtől.

Gyorssegélyalapot gyűjtenek a palesztinai zsidóság támogatására

London, szept. 5. Mint ismeretes, a palesztinai események hatása alatt Lausanneba összehívták a cionista világszervezet Aktionskomitéjét és a Jewish Agency nagy intéző-bizottságát. Tekintettel arra, hogy időközben dr. Chaim Weizmann, a cionista világszervezet és a Jewish Agency elnöke Párisban beteg lett (s így nem tudott volna Lausanneba utazni, azonkívül pedig az idő rövidsége miatt az Aktionskomité s az Agency nagyintéző-bizottságának tagjait sem lehetett kellő módon értesíteni, a lausannei gyűléseket el kellett ejteni). Ehelyett úgy az Aktionskomité, mint az Agency nagyintéző-bizottsága szeptember 6-án, pénteken ül össze Londonban, hogy állást foglaljon a palesztinai események ügyében és az ezekkel összefüggő legsürgősebb teendőket megállapítsa.

A palesztinai harcok által sújtott kolóniák és bevándorlók legsürgősebb szükségleteinek fedezésére a cionista világszervezet exekutívája elhatározta, hogy gyorssegély alap gyűjtésére hívja fel valamennyi ország zsidóságát. A gyorssegély alap gyűjtését Londonban kezdték meg, ahol Lord Melchett, Felix Warburg, d'Avigdor Goldsmidt és más vezető angol zsidók huszezer fontot adtak össze, amelyet azonnal el is küldtek Palesztinába.

Varsó, szept. 5. A Haezira és Hajnt zsidó lapok arról cikkeznek, hogy Palesztina mandátumát el kellene venni Angliától és azt Lengyelországnak kellene juttatni. Lengyelország bizonyára belemegy abba, hogy lengyel zsidókból hadsereget alakítsanak a palesztinai személy- és vagyonbiztonság védelmére

Az erdélyi zsidóság tiltakozásának impozáns megnyilatkozása

Az erdélyi zsidóság egyre impozánssabb mértékben veszi ki részét abban a tiltakozásban, amely a világ egész zsidósága részéről megnyilatkozik a palesztinai eseményekkel szemben.

TILTAKOZÓ GYŰLÉS ERDŐSZENTGYÖRGYÖN

Vasárnap este 8 órakor Erdőszentgyörgy zsidósága gyűlt össze dr. Sámuel hitközségi elnök kezdeményezésére, hogy tiltakozzék a palesztinai jiusvot ért arab támadások ellen. A gyűlésen az összes hitközségi tagok élén megjelent a főrabbi is, valamennyi chaszidjával. Megnyitó beszédében dr. Sámuel tiltakozott a brit kormány mostoha elbánása ellen a zsidó nemzeti otthonnal szemben és követelte a felelős palesztinai tisztviselők szigorú megbüntetését és elbocsátását. Mundkorn főrabbi is beszédet tartott, amelyben ismertette az arabok által angol asszisztencia mel-

lett elkövetett vandalizmusokat. Weisz Mór is a palesztinai kormányra hárítja a felelőséget, mert annak idején leszerelte a zsidó légiot és az önvédelmi csapatokat, amivel teljesen kiszolgáltatva a védtelen zsidóságot a fanatikus araboknak. Berkovits Mihály azon óhájának adott kifejezést, hogy a zsidó hazáért elesett chalucákat a zsidó nép mártirjainak nyilvánítsák. Lebovits Jenő az önálló zsidó légio és zsidó rendőrség felállítását követeli. A népgyűlés a fentiek értelmében megszövegezett határozati javaslatot egyhangulag elfogadta és az összes jelenvoltak aláírásával továbbítás végett beküldte az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetségnek.

A SZATMÁRI HITKÖZSÉG TILTAKOZÁSA

A szatmári ortodox hitközség is tartott tiltakozó gyűlést szeptember elsőjén Guth Sándor hitközségi elnök elnököl-

Pusztit az amerikai hőhullám

London, szept. 5. Az utóbbi tíz év alatt nem volt Angliában olyan óriási hőség, mint tegnap. Londonban 83 fok Fahrenheitot mutatott a hőmérő, a déli partvidéken pedig még ennél is többet, 90 fokot. Az éjszaka folyamán sem állott be enyhülés. A kirándulók autójának száza és ezrei lepték el az országutakat. A ki-sugárzás következtében a reggeli órákban köd ereszkedett le, de a fülledt levegő továbbra is megmaradt.

Newyorkból szintén hőemelkedést jelentenek. Newyorkban 100 fok Fahrenheitot és Pennsylvániában, Ranestenben 108 fok volt tegnap a hőség. Newyorki jelentés szerint a keleti partvidéken a hőhullám következtében számos helyen hatalmas erdőtüzek támadtak, melynek gyökereit elfojtására nem mindenütt lehet gondolni, mert egyes helyeken a szárazság után beállott óriási hőség következtében katasztrófális vízhiány állott be.

Gyomorfájást rögtön szüntet, gyomor-fekélyt rövid idő alatt gyógyít, gyomor-savtúlszándalmat megszüntet, a hasi és bal-kelet-alsó CIGELKAI TÖDÖS GYÓGYFORRÁSOK hidrocábonátos ásványvizet is tartalmaz. Kérje mindentől. Ismertetőt küld a círcelkai források romániai vezérképviselete Ariniq (Égerhát), jud. Salaj.

Matrácshörök Lősszék-kereskedésnél Cămpia Turzii. Mintákat küldnek.

Pillanatsfelvételek a temesvári kommunistaperről

Sulyos örökség zsidónak lenni — mondja Stromminger József vádlott, aki meggyőződéses kommunista, de apja konzervatív zsidó, öccse pedig cionista és akik egymással haragban élnek. Müller Kálmán különös jubileuma

(Timisoara-Temesvár, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) — Már egy hete is elmúlt, hogy az ez évi április hetedik temesvári véres kommunista eseményekért a vádlottak padjára ültetett 47 munkás ügyében kezdetét vette a mostantól is még előreláthatólag két hétig tartó nagy monstrepor. Annak ellenére azonban, hogy egy hete már folyik ez az országzszerbe nagy érdeklődéssel kísért kommunista pör és a vádlottakon kívül a vád majdnem 30 tanu közül immár több mint huszonötöt hallgattak ki a tárgyalás eddigi eredményeként lehet mondani, hogy az eddig is többnyire hipotéziseken alapult vádkomplexum vajmi kis mértékben nyert alátámasztást a vád tanuinak vallomásaiból. Sőt, nem egyben a vád alátámasztására szolgáló tanuvallomások nemcsak, hogy nem produkáltak komoly, elfogadható tárgyi bizonyítékokat, hanem gyakori zavaros ellenmondásokkal a tanuk egyenesen a védelemnek tettek olyan szövegeket, amelyekről a védők is, nyílt tárgyalásokon állapították meg, hogy az ő szempontjukból egyenesen felbecsülhetetlen értékűek.

KEDÉLYES HANGULAT

A Popescu-Hiotti büntetőtanács vezetésében folyó tárgyaláson különben az elképzelhető legbátrabb atmoszférában zajlik le. Popescu elnök valóban mindent elkövet, hogy a legtárgyalagosabban vezesse le a sokszor komplikációkat is produkáló tárgyalást. A védelem különben sem panaszkodhat, mert azonkívül, hogy a tanács elnöke mindent elkövet a védelem biztosítására, nem egy ízben Nicolau ügyész tesz fel olyan kérdéseket a vád tanuinak, amelyeket a védelem kellene tegyen és valójában tenne is, mert hiszen nem egyszer láttuk mi is az ügyvédek noteszein ezeket a kérdéseket előjegyezve, csak nem jutnak hozzá, mert a vád képviselője megelőzi őket. Ilyen körülmények között tehát, mondhatni, inkább kedélyesen folyik ez a 47 ember életére kihatható tárgyalás, amelynek „békés atmoszférájában” csak nagyon ritkán csapnak bele, mint derűs égen a villám, a vád tanuinak türelmetlen kiszólásai, amelyekért azonban nem egyszer maga az ügyész teszi meg a kötelező megróvásokat. Ugy tűnik különben ez az egész tárgyalás, mintha valamilyen iskolai vizsga volna, ahol a méltóságos tanári kar ebben az esetben a tekintetes királyi törvényszék a mérleg serpenyőjére teszi mindazokat a feleleteket, amelyeket az óra alatt a nebulók válaszként a szigorú tanár urak, ebben az esetben a vád hivatalos képviselője és magánképviselei, továbbá a védelem exponensei által feltett, bizony gyakran nyakatekert kérdésekre adtak. Am, hogy az iskola képe teljes legyen a vizsgáról még a szokásos kíváncsi közönség, az iskolások hozzátartozói sem hiányoznak. Pedig hát, ez az egyébként idillikus kép dehogyan is olyan ártatlan, mint ahogy látszik. Ennek az idillikus kinézésű képnek még méregfogai lehetnek, amelyek nagyon is belevágódhatnak 47 ember jövőjébe, további életútjának kialakulásába és családi, vagy egzisztenciális érdekeikbe.

CRACIUN KOMISZÁR KIMAGYARÁZZA MAGÁT

A tárgyalás különben szokott tempójában halad nap-nap után reggel nyolc órától a késő délutáni órákig. A sokszor egyfolytában nyolc-tizen óráig is tartó tárgyalások menetében az elrendelt szünetek teremtenek némi változatos- ságot és élénkséget is. Ilyenkor előfordul, hogy a vádlottak a vád tanuival

vitatkoznak, valóban bámulatos „urimodorban” a tárgyalás anyagáról. Sőt kimagyarázkodások is történnek ilyenkor a tárgyalás hevében elhangzott sértésekért. Ebben az esetben itt van például Craciun komiszár esete, ki — mint megírtuk — a tárgyalás hevében, tanu-minőségben azt vágta oda a tőle különböző kérdésekre feleletet kérő Müller Kálmán vádlottnak, hogy kár volt, amiért április 7-én nem eresztettek golyót a hasába. Azonkívül, hogy megfelelt megróvásban részült Craciun komiszár és azonkívül, hogy a további tárgyalás folyamán letagadta ezt az állítását, sokan nagyon sokan az ugynevezett tárgyalási rókák közül tudni vélik, hogy emiatt a kijelentése miatt a megfelelő udvariasszabályok betartása mellett kimagyarázza magát Müller előtt a lovagias reputációra sokat adó komiszár.

EGY KOMMUNISTA BANK-DIREKTOR

A tárgyaláson különben nagy szerephez jut állandóan Stromminger József vádlott, ez a fiatal 29 éves bukaresti bankigazgató, aki körül nap-nap után nagyobb viták viharoznak. Ugyanis a vád tanui Stromminger körül sehogyszem értenek egyet abban a tekintetben, hogy a véres összecsapások alkalmával volt-e nála fegyver, vagy sem. Az a lehetetlen helyzet állott elő itten, hogy a vád eddigi kihallgatott tanui felelősségben amellel tettek esküvel megerősített vallomást, hogy a véres összecsapások alkalmával határozottan láttak Stromminger kezében revolvert, amellyel létt is a hatóságra és amellyel állítólag jelt is adott volna a munkásságnak a támadásra, míg aztán a tanuk másik felé szintén esküvel megerősített vallomást tett, hogy Strommingerrel semilyen fegyvert nem láttak. Strommingerrel az egyik szünet alatt hosszasan elbeszélgettem a szuronyos ör társaságában.

— Bünyösnek érzi magát? Tettük fel az első ilyenkor szokásos, de egyben meglehetősen sablonos kérdést?

— Nem — mondja határozottan és erőlesen. Nem, kérem, tessék elhinni, — mondja most már halk mosollyal — hogy nem vagyok semmilyen tekintetben bünyös. Mert mi türes-tagadás, ha mindjárt szégyelem is magam, meg kell mondanom, hogy még jóformán nem is tudok fegyverrel bánni. Sohasem voltam katona és egyébként is meggyőződéses kommunista voltom határozottan megiltja, hogy embertársam ellen fegyvert emeljek.

— Tehát? ...

BÜNBAKOT KERESNEK

— Hát tessék elhinni kérem, az, hogy láttak a kezében revolvert, amellyel állítólag lötem is a hatóságokra, csak ráfogás. Mindenképpen bünbakot akarnak találni a hatóság s katonaság fegyvertámadásának magyarázatára. **Már pedig az tény, hogy zsidó is vagyok**, nagyon alkalmas arra, hogy engem odaállítsanak bünbaknak, akiben egyébként ilyenformán az összecsapás főbűnösét és kezdeményezőjét magyarázzák. Pedig hát a rámfogott bünt nemcsak én tagadom, de megcáfolja a vád tanuinak felelőse is, akik szintén esküt tettek vallomásaikra és így arra is, hogy nálam

nem láttak semmilyen fegyvert. Dehát ismétlem zsidó vagyok — mondja rezignáltan — és hozzá még kommunista is...

— Tehát először mégis zsidó és csak azután kommunista?

EGY TRAGIKUS ZSIDÓ TRAGÉDIA

— Ó kérem, ne tessék félremagyarázni. Nem, határozottan nem az a szándékom, hogy kommunista mivoltomban most, amikor bajban vagyok, ahhoz a zsidósághoz kiabáljak segítségért, melyet rég elhagytam küzdelmeiben. Nem ezt nem teszem, hanem csak konstátálom, hogy a zsidóság olyan örökség, amely sokszor nagyobb bűn, mint kommunizmusnak lenni. Az én apám — mondja tragikus megállapítással — konzervatív, vallásos, szakállas zsidó, aki mély haraggal uteltve van irántam, mert tagadom a zsidóságot és az egységes emberi közösséget hirdetem, haragszik nálam fiatalabb testvéremre is, kivéve különben én sem élek valami jövősznyiban, mert cionista. Így hát három három felé húzunk és emiatt haragot és gyűlöletet is érezünk egymás iránt, pedig végső céljaink mindháromunknak egy közös nevezőre hozhatók: az emberiség és ezzel a legtöbbet szenvedő fajtának a megváltását.

A JUBILÁRIS PÖR

Csak egy lépéssel előbb ott áll előttünk Müller Kálmán, ez a megcsontosodott munkásvezér, aki saját bevallása szerint most üli jubileumát. Ez a huszonötödik per, amelyben vádlottként szerepel.

— Dehát — mondja szinte tréfásan — ez a mostani perem olyasvalami, mint a házaseletben a huszonöt évi együttélés után az ezüstlakodalom. Nem tudom elyem, hogy folytatolagos formában elértem-e az aranylakodalmat, vagyis az ötvenedik munkáspert, de becsületére szolgáljon a bíróságoknak, az eddigi 24 perem eredményeként összesen 3 évre marasztaltak el, illetőleg valamennyiszer a büntetésemet a vizsgálati fogsággal kitöltötték minősítették. Ez a mostani per — mondja most már komoran — teljesen elűt az eddigi peremtől. Taján életemben még sohasem kerültem olyan ártatlanul a vádlottak padjára, mint ezuttal. Ha a hatóság emberei a sok jövés-menés helyett csak egyszer is megfelelő hivatalos átiratban érintkeznek velem azon az ominózus napon, akkor sohasem kerül sor ilyen kirobbanásokra.

KI PROVOKÁLTA AZ ÖSZSZETÜZÉST?

A Bürger és Nagy temesvári, továbbá Almaján dévai, Zisu és Patrascanu bukaresti ügyvédek által védett tagjai közül Patrascanu a következőképpen vázolja fel Zisu ügyvéd helybenhagyó bolingtatásai mellett a jelenlegi szituációt:

— Ismétlem, mint ahogy ezt már annyiszor is hangoztattam a tárgyaláson is, hogy az egész skandalumot a hatóság provokálta. Mert igen fontos és döntő momentum, hogy a hatóságok fejei csak délután egy órakor kezdték felvonulni a Munkásothron elé Főnagyhíltestének kiadása ügyében, tehát akkor, amikor a munkásság már összegyűlt a napokkal azelőtt bejelentett temetésre. Mert, nyilvánvaló, hogy ha a hatóság fejei, mondjuk mindjárt a reggeli órákban, amikor a munkásság még nem gyülekezett, kéri ki a halottat, akkor a dolog sohasem fajult volna el. Dehát kérem, politikai szempontból fontos volt ez az összecsapás, hogy ilyenformán végtelenségnek a további munkásmozgalmaknak. Az ürügy minden esetre alkalmas volt, csak hogy ez még mindig nem lehet elég ok arra, hogy 47 ember sorsát egy egész életre talán megpecsételje.

— Különben — mondja egészen optimisztikusan — a vád tanui semmit sem tudtak produkálni eddig. Egymásnak ellentmondó vallomásokat tettek és így, ha valójában beletekintünk a dolgok mélyére, azt kell mondjuk, hogy a vád legfőbb tanui a mi malmunkra hajtották a vizet.

FELMENTÉST VÁR A VÉDELEM

— És ezután milyen ítéletet vár, ügyvéd ur?

— Mindenesetre felmentést, olyan esetben, amikor a vád tanui vannak segítségünkre, nem is szólva a mi 47 mentőtanuinkról, akiket csak ezután fogunk felvonultatni. Ami mélyen aggaszt, az a körülmény, hogy a kormány itt járt egyik exponensé, Joanitescu belügyálmintkárr, éppen most vasárnap, a tárgyalás tartama alatt találta az időt a legalkalmasabbnak arra, hogy az április 7-iki véres események alatt megbeszült rendőroket kiténtesse. Vajjon miért tette ezt? Vagy szabad volt-e ez neki megtenni, amikor még nincs tisztában azzal, hogy nem-e bűnösök ezek a kifutottak. Mert nyilvánvaló, hogy ebben a tekintetben a bűnösség megállapítását illetően mégis csak kompetensebb a független bíróság, melynek ítélete elé vágott felelős pozíciójában a miniszter ur. Remélem, hogy a miniszter eljárása egy cseppet sem fogja befolyásolni a bíróság igazságérzetét és ilyenformán az elhangzó ítélet csak felmentő lehet.

Fried Miksa

Miért megy mindenki legszívesebben a

„HELIOS”-hoz

azért, mert mindenki tudja, hogy az óriási választékban megtalálja azt, amit keres. **Híresek vagyunk a harisnyáink első-rangu minőségéről**, továbbá az apart ízlésben, ami azt bizonyítja, hogy mindenki, aki minket vásárlás céljából meglátogatóit, **teljesen meg volt elégedve és saját magától üzletünket mindenkinek ajánlja.**

Tehát legyen mindenkinek az a jel-szava: „mindenki harisnyakészletét kizárólag

„HELIOS”-nál

Cluj, Piata Unirii 7. vásárolja.
Gyermek patentharisnyák óriási választékban!

Az érelmeszesedés a 40 éven felüli egyéneknek többé-kevésbé jelentkezik. Agynyomás, főfájás, szédülés, nagyothallás, szívbádos érzés, vérkeringési zavarok, mind az érelmeszesedés tünetei. Kifünyben bevált, a tudós orvosok által ajánlott ellenszere a **Cigelkai** (Csehszlovákia) **fakadó cigelkai „Lajos”** feltűnően jó hatású, kellemes ízű gyógyvíz, melyből évenként 6-8 heten át 20-25 üvegnek való elfogyasztása után a szervezet felelőssé, az életkedv megújul és az étvágy fokozatosan emelkedik. Kérje mindenütt. Ismeretét kívánatra bárkinek szívesen küld a **Cigelkai jódo gyógyforrások romániai vezérképviselete, Arnis (Égerhát), jud. Salaj.**

ORVOSOK kérjenek **INGYEN** szívkönyv újdonság jegyzékét minden nyelven. **LEPAGE**-tól Cluj-Kolozsvár.

Az ország legnagyobb

RADIO

szaküzlete keres ügyes és kaudóképes rayonképviseletet az ország minden helységében.

Ajánlatokat: „Megbízható” jellegre **Rudolf Mosse Rt. Cluj** továbbít.

Asszonyi izléssel,

egyszerű eszközökkel művészié lehet tenni minden szerény lakást. Miként? Elmondja e könyv: „Szerecsd otthonod”. Ára 62 Lei Lepagenál Kolozsvár.

Majd A katar ország Hata spa

Genf. Katalan jórformán a itt Genfben ók a szus primadomái. Európa legnagyobb szágában négy m — de azért is, nagyon rokonszer czi őket és mind rátságba kevered azért is, mert a legáció az óvék. gátusok jött el a k nak még kilencen propagandisták.

Rengeteg a pógok kisebbségein padlásszobáiba hudelegáció kibérelte földszintjét, a vörteremmel és a lila ben. Óriási amerikai szabású utaznak és pompázéssel csinálják a Alig voltam egy n amikor már az ir két kezem tele volt iratokkal, spanyol, katalán nyelven ké Az első este fogteremben. Frakkos a termet köröskör kiállítás díszítette. pilapja van a délségnek, amelyek jó jelenik meg, ezeken és havi folyóirat, és tudományos revu újáéledő katalán k állanak.

A katalán talán hazafiaknak logne”-nak nevezik kal törődnek. Az között talán bennü mértékben a kisebők tudják legjobban egyetemes kisebbséjén keresztül nézni mennyi kisebbségi siemi és mindenütt valami jó és derék kell segíteni.

A delegáció el kisérteben a kisezárulása után fell zsidó delegáció elno talan spanyol (vagy variassággal átadta fiak manifestumát „A katalán ha történelmi jelentősé értesültek arról, h mellet működő zs 1492. esztendőben séről szóló ediktum Spanyolországtól. A fiak a zsidó de utján akarják néppel, hogy s legével kívánv küzdesi ediktu érdekeben”.

Az in hőséne Im így szól a k zata, amelynek im után barátságos esz a két delegáció tag — Mi Genfben lán delegáció vezet kongresszus öt cikk tak becstüni a zsid

Pillanatsfelvételek a temesvári kommunistaperről

Sulyos örökség zsidónak lenni — mondja Stromminger József vádlott, aki meggyőződéses kommunista, de apja konzervatív zsidó, öccse pedig cionista és akik egymással haragban élnek. Müller Kálmán különös jubileuma

(Timisoara-Temesvár, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) — Már egy hete is elmúlt, hogy az ez évi április hetedik temesvári véres kommunista eseményekért a vádlottak padjára ültetett 47 munkás ügyében kezdetét vette a mostantól is még előreláthatólag két hétig eltartó nagy monstreppör. Annak ellenére azonban, hogy egy hete már folyik ez az országsszerte nagy érdeklődéssel kísért kommunista pör és a vádlottakon kívül a vád majdnem 30 tanu közül immár több mint huszonötöt hallgattak ki a tárgyalás eddigi eredményeként lehet mondani, hogy az eddig is többnyire hipotéziseken alapult vádkomplexum vajmi kis mértékben nyert alátámasztást a vád tanuinak vallomásaiból. Sőt, nem egy ízben a vád alátámasztására szolgáló tanuvallomások nemcsak, hogy nem produkáltak komoly, elfogadható tárgyi bizonyítékokat, hanem gyakori zavaros ellenmondásaikkal a tanuk egyenesen a védelemnek tettek olyan szolgálatokat, amelyekről a védők is, nyílt tárgyaláson állapították meg, hogy az ő szempontjukból egyenesen felbecsülhetetlen értékűek.

KEDÉLYES HANGULAT

A Popescu-Hiotti büntetőtanács vezetéseben folyó tárgyaláson különben az elképzelhető legbékésebb atmoszférában zajlik le. Popescu elnök valóban mindent elkövet, hogy a legtárgyalagosabban vezesse le a sokszor komplicációkat is produkáló tárgyalást. A védelem különben sem panaszkodhat, mert azonkívül, hogy a tanács elnöke mindent elkövet a védelem biztosítására, nem egy ízben Nicolau ügyész tesz fel olyan kérdéseket a vád tanuinak, amelyek a védelem kellene tegyen és valóban tenne is, mert hiszen nem egyszer láttuk mi is az ügyvédek noteszein ezeket a kérdéseket előjegyezve, csak nem jutnak hozzá, mert a vád képviselője megelőzi őket. Ilyen körülmények között tehát, mondhatni, inkább kedélyesen folyik ez a 47 ember életére kihatható tárgyalás, amelynek „békés atmoszférájában” csak nagyon ritkán csapnak bele, mint derűs égen a villám, a vád tanuinak türelmetlen kiszólásai, amelyekért azonban nem egyszer maga az ügyész teszi meg a kötelező megróvásiat. Ugy tünik különben ez az egész tárgyalás, mintha valamilyen iskolai vizsga volna, ahol a méltóságtejes tanári kar ebben az esetben a tekintetes királyi törvényszék a mérlegserpenyőjére teszi mindazokat a feleleteket, amelyeket az óra alatt a nebulók válaszként a szigorú tanár urak, ebben az esetben a vád hivatalos képviselője és magánképviselei, továbbá a védelem exponensei által feltett, bizony gyakran nyakatekert kérdésekre adtak. Am, hogy az iskola képe teljes legyen a vizsgáról még a szokásos kíváncsi közönség, az iskolások hozzátartozói sem hiányoznak. Pedig hát, ez az egyébként idillikus kép dehogyan is olyan ártatlan, mint ahogy látszik. Ennek az idillikus kinézetű képnek még méregfogai lehetnek, amelyek nagyon is belevágódhatnak 47 ember jövőjébe, további életútjának kialakulásába és családi, vagy egzisztenciális érdekeikbe.

CRACIUN KOMISZÁR KIMAGYARÁZZA MAGÁT

A tárgyalás különben szokott tempójában halad nap-nap után reggel nyolc órától a késő délutáni órákig. A sokszor egyfolytában nyolc-kilenc órát is eltartó tárgyalások menetében az elrendelt szünetek teremtenek némi változatoságot és élénkséget is. Ilyenkor előfordul, hogy a vádlottak a vád tanuival

vitatkoznak, valóban bámulatos „urimodorban” a tárgyalás anyagáról. Sőt kimagyarázkodások is történnek ilyenkor a tárgyalás hevében elhangzott sértésekért. Ebben az esetben itt van például Craciun komiszar esete, ki — mint megirtuk — a tárgyalás hevében, tanuminőségben azt vágta oda a föle különböző kérdésekre feleletet kérő Müller Kálmán vádlottnak, hogy kár volt, amiért április 7-én nem eresztettek golyót a hasába. Azonkívül, hogy megfelelő megróváshoz részesült Craciun komisziarius és azonkívül, hogy a további tárgyalás folyamán letagadta ezt az állítását, sokan, nagyon sokan az ugynevezett tárgyalási rókák közül tudni vélik, hogy emiatt a kijelentése miatt a megfelelő udvarias szabályok betartása mellett kimagyarázza magát Müller előtt a lovagias reputációra sokat adó komisziarius.

EGY KOMMUNISTA BANK-DIREKTOR

A tárgyaláson különben nagy szerephez jut állandóan Stromminger József vádlott, ez a fiatal 29 éves bukaresti bankigazgató, aki körül nap-nap után nagyobb viták viharoznak. Ugyanis a vád tanui Stromminger körül sehogysémit értenek egyet abban a tekintetben, hogy a véres összecsapások alkalmával volt e nála fegyver, vagy sem. Az a lehetetlen helyzet állott elő itten, hogy a vád eddig kihallgatott tanui felelésében amellet tettek esküvel megerősített vallomást, hogy a véres összecsapások alkalmával határozottan látták Stromminger kezében revolvert, amellyel lött is a hatóságokra és amellyel állítólag jelt is adott volna a munkásságnak a támadásra, míg aztán a tanuk másik felé szintén esküvel megerősített vallomást tett, hogy Strommingerrel semmilyen fegyvert nem láttak. Strommingerrel az egyik szünet alatt hosszasan elbeszélgettem a szuronyos ör társaságában.

— Büinösek érzi magát? Tettük fel az első ilyenkor szokásos, de egyben meglehetősen sablonos kérdést?

— Nem — mondja határozottan és erőlyesen. Nem, kérem, tessék elhinni, — mondja most már halk mosollyal — hogy nem vagyok semmilyen tekintetben büinös. Mert mi türes-tagadás, ha mindjárt szégyelem is magam, meg kell mondanom, hogy még jóformán nem is tudok fegyverrel bánni. Sohasem voltam katoná és egyébként is meggyőződéses kommunista voltam határozottan megtiltja, hogy embertársam ellen fegyvert emeljek.

— Tehát? ...

BÜNBAKOT KERESNEK

Hát tessék elhinni kérem, az, hogy láttak a kezemben revolvert, amellyel állítólag löttém is a hatóságokra, csak ráfogás. Mindenképen büinbakot akarnak találni a hatóság s katonaság fegyvertámadásának magyarázatára. Már pedig az tény, hogy zsidó is vagyok, nagyon alkalmas arra, hogy engem odaállítsanak büinbaknak, akiben egyébként ilyenformán az összecsapás főbüinösét és kezdeményezőjét magyarázzák. Pedig hát a rámfogott büin nemcsak én tagadom, de megcáfolja a vád tanuinak felelése is, akik szintén esküt tettek vallomásaikra és így arra is, hogy nálam

nem láttak semmilyen fegyvert. Dehát ismétlem zsidó vagyok — mondja rezignáltan — és hozzá még kommunista is ...

— Tehát először mégis zsidó és csak azután kommunista?

EGY TRAGIKUS ZSIDÓ TRAGÉDIA

— Ó kérem, ne tessék félremagyarázni. Nem, határozottan nem az a szándékom, hogy kommunista mivoltomban most, amikor bajban vagyok, ahhoz a zsidósághoz kiabáljak segítségért, melyet rég elhagytam küzdéseimben. Nem ezt nem teszem, hanem csak konstátálom, hogy a zsidóság olyan örökség, amely sokszor nagyobb büin, mint kommuniztának lenni. Az én apám — mondja tragikus megállapítással — konzervatív, vallásos, szakállas zsidó, aki mély haraggal öltelve van irántam, mert tagadom a zsidóságot és az egységes emberi közösséget hirdetem, haragszik nálam fiatalabb testvéremre is, kivéül különben én sem élek valamely jövőszonyban, mert cionista. Így hát három harom felé huzunk és emiatt haragot és gyűlöletet is éreznünk egymás iránt, pedig végső céljaink mindhármunknak egy közös nevezőre hozhatók: az emberiség és ezzel a legtöbbet szenvedő fajtanak a zsidóságnak a megváltását.

A JUBILÁRIS PÖR

Csak egy lépéssel odébb ott áll előttünk Müller Kálmán, ez a megcsontosodott munkásvezér, aki sajtó bevallása szerint most üli jubileumát. Ez a huszonötödik per, amelyben vádlottként szerepel.

— Dehát — mondja szinte tréfásan — ez a mostani perem olvasvalami, mint a házasséletben a huszonöt évi együttélés után az ezüstlakodalom. Nem tudom ugyan, hogy folytatlagos formában elértem-e az aranylakodalmat, vagyis az ötvenedik munkáspert, de becsületére szolgáljon a bíróságoknak, az eddigi 24 perem eredményeként összesen 3 évre marasztaltak el, illetőleg valamennyiszor a büinötesemet a vizsgálati fogsággal kitöltötnek minősítették. Ez a mostani per — mondja most már komoran — teljesen elüt az eddigi peremtől. Talán életemben még sohasem kerültem olyan ártatlanul a vádlottak padjára, mint ezuttal. Ha a hatóság emberei a sok jóvénemés helyett csak egyszer is megfelelő hivatalos átiratban érintkeznek velünk azon az ominózus napon, akkor sohasem kerül sor ilyen kiróbbanásokra.

KI PROVOKÁLTA AZ ÖSZSZETÜZEST?

A Bürger és Nagy temesvári, továbbá Almaján dévai, Zisu és Pátráscanu bukaresti ügyvédek által álló védelem tagjai közül Pátráscanu a következőképen vázolja fel Zisu ügyvéd helybenhagyó bologtatásai mellett a jelenlegi szituációt:

— Ismétlem, mint ahogy ezt már annyiszor is hangoztattam a tárgyaláson is, hogy az egész skandalumot a hatóság provokálta. Mert igen fontos és döntő momentum, hogy a hatóságok fejei csak délután egy órakor kezdtek felvonulni a Munkásotthon elé Főnagyholttestének kiadása ügyében, tehát akkor, amikor a munkásság már összegyűlt a napokkal azelőtt bejelentett temetésre. Mert, nyilvánvaló, hogy ha a hatóság fejei, mondjuk mindjárt a reggeli órákban, amikor a munkásság még nem gyülekezett, kéri ki a halottat, akkor a dolog sohasem fajult volna el. Dehát kérem, politikai szempontból fontos volt ez az összecsapás, hogy ilyenformán végtelenségig a további munkásszozgalmaknak. Az ürügy mindenestre alkalmas volt, csakhogy ez még mindig nem lehet elég ok arra, hogy 47 ember sorsát egy egész életre talán megpecsételje.

— Különben — mondja egészen optimisztikusan — a vád tanui semmit sem tudtak produkálni eddig. Egymásnak ellentmondó vallomásokot tettek és így, ha valójában beletekintünk a dolgok mélyére, azt kell mondjuk, hogy a vád legfőbb tanui a mi malmunkra hajították a vizet.

FEJMENTÉST VÁR A VÉDELEM

— És ezután milyen ítéletet vár, ügyvéd ur?

— Mindenesetre fejmentést, olyan esetben, amikor a vád tanui vannak segítségünkre, nem is szólva a mi 47 mentőtanuinakról, akiket csak ezután fogunk felvonultatni. Ami mélyen aggaszt, az a körülmény, hogy a kormány itt jött egyik exponense, Joanitescu belügyi államtitkár, éppen most vasárnap, a tárgyalás tartama alatt találta az időt a legalkalmasabbnak arra, hogy az április 7-iki véres események alatt megsebesült rendőroket kiténtesse. Vajjon miért tette ezt? Vagy szabad volt-e neki megenni, amikor még nincs tisztában azzal, hogy nem-e büinösök ezek a kiténtettek. Mert nyilvánvaló, hogy ebben a tekintetben, a büinösség megállapítását illetőleg mégis csak kompetensebb a független bíróság, melynek ítélete elé vágott felelős pozíciójában a miniszter ur. Remélem, hogy a miniszter eljárása egy cseppet sem fogja befolyásolni a bíróság igazságérzetét és ilyenformán az elhangzó ítélet csak fejmentő lehet.

Fried Miksa

Miért megy mindenki legszívesebben a

„HELIOS”-hoz

azért, mert mindenki tudja, hogy az óriási választékban megtalálja azt, amit keres. Híresek vagyunk a harisnyáink elsőrangú minőségéről, továbbá az apartizálásban, ami azt bizonyítja, hogy mindenki, aki minket vásárlás céljából meglátogatott, teljesen meg volt elégedve és saját magától üzletünket mindenkinek ajánlja.

Tehát legyen mindenkinek az a jel-szava: „mindenki harisnyakészletét kizárólag

„HELIOS”-nál

Ciuj, Piata Unirii 7. vásárolja.
Gyermek patentharisnyák óriási választékban!

Az érelmeszesedés a 40 éven felüli egyéneknek többé-kevésbé jelentkezik. Agynomias, főfajás, szédülés, nagyothallás, zseb-badamos érzés, vérkeringési zavarok, mind az érelmeszesedés tünetei. Kiténtően bevált, a tudos orvosok által ajánlott ellenszere a **Cigelkán** (Csehországban) **Fakadó cigelkai „Lajos”** feltűnően jódos, kellemes ízű gyógyvíz, melyből évenként 6-8 héten át 20-25 üvegnek való elfogyasztása után a szervezet felfrissül, az életkedv megújul és az étvágy fokozatosan emelkedik. Kérje mindenütt, ismertető kiváratra bárkinek sziv sen küld a **Cigelkai jódos gyógyforrások romániai vezérképviselete, Arnis (Egerhát), jud. Salaj.**

ORVOSOK kérjenek INGYEN szakkönyv ujdonság jegyzéket minden nyelven. **LEPAGE**-től Ciuj-Kolozsvár.

Az ország legnagyobb RADIO

szaküzlete keres ügyes és kaudóképes rayonképviseletet az ország minden helységében. Ajánlatokat: „Megbízható” jellegre **Rudolf Mosse Rt. Ciuj** továbbít.

Majd A katar ország Hata spar

Genf. Katalán jöformán a itt Genfben ók a szus primadonnái. Európa legnagyobb selik — Primo de szágában négy mi — de azért is, nagyon rokonszenvező öket és minde cétségbe keveredni azért is, mert a legáció az övek. Kátások jött el a káták még kikéncen propagandisták.

Ka Rengeteg a pégek kisebbségeinek padlásszobáiba huz delegáció kibérelte földszintjét, a vöröteremmel és a lilaben. Óriási amerikai szabású utaznak és pompás zéssel csinálják a kát. Alig voltam egy napon amikor már az irakét kezem tele volt iratokkal, spanyol, katalán nyelven kérték. Az első este fogteremben. Frakkos a termet köröskör kiállítás díszítette. pilappa van a délspanyolok, amelyek jelenik meg, ezeken és havi folyóirat, és tudományos revü ujjlédők katalán kátállanak.

A katar fesztelen De a katalánok talán hazafiaknak „logne”-nak nevezik kal törődnek. Az között talán bennük mértékben a kisebbség tudják legjobb egyetemese kisebbségján keresztül nézni. mennyi kisebbségi sietni és mindenütt valami jó és derék kell segíteni.

A delegáció elr kisérletében a kisebbség záróulése után felköt zsidó delegáció elnök talan spanyol (vagy variassággal átadták fiaak manifestumát. „A katalán hazatörténelmi jelentőség értesültek arról, hogy mellett működő zsidó 1492. esztendőben késeről szóló ediktum Spanyolországtól. A fiaak a zsidó del utján akarják tenni pèppel, hogy szlovén gével kívánják kiüzési ediktum érdekében”.

Az ink hősének Im így szól a katar zata, amelyek ünnep után barátságos esztendő két delegáció tagja — Mi Genfben talan delegáció vezető kongresszus öt ciklusnak becstüni a zsidó

Asszonyi izléssel,

egyszerű eszközökkel művészié lehet tenni minden szerény lakást. Miként? Elmondja e könyv: „Szeresd otthonodat”. Ára 62 Lei Lepage-nál Kolozsvár.

Majd ha egyszer szóhoz kerülnek Spanyolországban a katalánok...

A katalán hazafiak harcolni akarnak a spanyolországi zsidók kiűzéséről szóló ediktum ellen

Hatalmas mauzoleumot készülnék emelni a katalánok a spanyolországi inkvizíció áldozatainak emlékére. Miért nem sikerülnek a spanyolországi forradalmak?

— Az Uj Kelet kiküldött munkatársától —

Genf. Katalánok. Nálunk Erdélyben jóformán a nevüket sem ismerik. Itt Genfben ők a kisebbségi kongresszus primadonnái. Nemcsak azért, mert Európa legnagyobb kisebbségét képviselik — Primo de Rivera Spanyolországában négy millióra rug a számuk — de azért is, mert mind fiatalok és nagyon rokonszenvesek. Mindenki becézi őket és mindenki igyekszik jó barátságba keveredni velük, már csak azért is, mert a legtekintélyesebb delegáció az övék. Kilenc hivatalos delegátusok jött el a kongresszusra, de vannak még kilencen újságírók, gépirók, propagandisták.

Katalán sajtó kiállítás.

Rengeteg a pénzük. A keleti országok kisebbségeinek delegátusai Genf padlásszobáiba húzódtak fel, a katalán delegáció kibérelte a „Metropol” egész földszintjét, a vörös teremmel, a kék teremmel és a lila szalonnal egyetemben. Oriási amerikai böröndökkel és amerikai szabású titkárszasszonyokkal utaznak és pompás zsumalisztikai érzéssel csimálják a katalán propagandát. Alig voltam egy negyed órát Genfben, amikor már az irattáskám és mind a két kezem tele volt vaskos katalán röpiratokkal, spanyol, francia, német és katalán nyelven készült brosúrákkal.

Az első este fogadónap volt a vörös teremben. Frakkos táncestély, amelyen a temet köröskörül a katalán sajtó kiállítása díszítette. Harminc nagy naplaja van a délspanyolországi kisebbségnek, amelyek jó része Barcelonában jelenik meg, ezeken kívül tömérdék heti és havifolyóirat, művészeti, irodalmi és tudományos revü, amelyek mind az újjáéledő katalán kultúra szolgálatában állanak.

A katalán hazafiak manifestuma.

De a katalánok, akik magukat katalán hazafiaknak „Les patriots catalans”-nak nevezik, nemcsak magukkal törődnek. Az összes kisebbségek között talán bennük él a legnagyobb mértékben a kisebbségi szolidaritás és ők tudják legjobban saját életüket az egyetemes kisebbségi probléma prizmáján keresztül nézni. Szeretnének valamennyi kisebbségi csoport segítségére semni és mindenütt ott vannak, ahol valami jó és derék ügyet eredményre kell segíteni.

A delegáció elnöke, két delegátus kíséretében a kisebbségi kongresszus záróülése után felkereste Motzkint a zsidó delegáció elnökét, akinek kifogástalan spanyol (vagy talán katalán?) udvariasággal átadták a katalán hazafiak manifestumát.

A katalán hazafiak — így szól a történelmi jelentőségű dokumentum — értesültek arról, hogy a népszövetség mellett működő zsidó delegáció az 1492. esztendőben kelt, a zsidók kiűzéséről szóló ediktum visszavonását kérte Spanyolországtól. A katalán hazafiak a zsidó delegáció elnöke útján akarják tudatni a zsidó néppel, hogy szívük teljes melegevel kívánnak harcolni a kiűzési ediktum visszavonása érdekében.

Az inkvizíció ismeretlen hősné szobra.

Im így szól a katalán hazafiak szózata, amelynek ünnepélyes átnyújtása után barátságos eszmecsere indult meg a két delegáció tagjai között.

— Mi Genfben — mondja a katalán delegáció vezetője — a kisebbségi kongresszus öt ciklusa alatt, megtanultunk becsülni a zsidó népet, amely két-

ezeresztendő óta él kisebbségi sorsban. Mi, akik kisebbségi sorsban élünk és népünk szabadságáért küzdünk meg tudjuk érteni kétezer esztendő minden szenvedését, amelynek legragikusabb felvonásai épen Spanyolországban perregtek le. Ezért határoztuk el, amikor hírül vettük, hogy a zsidó kisebbség népszövetségi képviselője a kiűzési ediktum visszavonását követeli, hogy az első fronton fogjunk küzdeni e kívánság teljesülése érdekében. A kisebbségi szolidaritás becsületéért.

— Csak kerüljünk mi egyszer szóhoz odahaza, majd meglátjuk mi csinálunk mi. Akkor mauzoleumot eme-

lünk a spanyol inkvizíció szerencsétlen áldozataira emlékére, hogy csodájára fog járni az egész világ. És márványból faragjuk az inkvizíció ismeretlen hősné szobrát. A megaláztatás, a dacos, méltóságteljes és tántoríthatatlan ellenállás szimbóluma lesz ez a szobor...

— Mikor lesz az? — kérdem az egyik katalán hazafit. Nem a szobor és a mauzoleum, hanem az, hogy a katalánok szóhoz kerülnek Spanyolországban.

— Nincs már messze az idő...
— Talán majd, ha Primo de Rivera engedni — kockáztatom meg.
— Primo de Rivera uralmának

Oriási tömeg élén vonult be Friedrichshaffenbe a Graf Zeppelin személyzete

Egy amerikai utas könnyelműsége veszélyeztette a Zeppelin biztonságát

Friedrichshafen, szept. 5. A Graf Zeppelin utasait a leszállás után elsőnek Prandstein, néhai Zeppelin gróf veje üdvözölte, aki a léghajóművek nevében köszöntötte a levegő hőseit. Utána felesége, Brandstein, néhai Zeppelin gróf veje üdvözölt köszönetet azoknak, akik édesatyja nagy tervének végső megvalósítását lehetővé tették. A Brandstein-házaspár üdvözölő beszéde után Stegerwald közlekedési miniszter mondott pár üdvözölő szót a kormány nevében. Majd a Zeppelin személyzetét diadalmenetben hatvan ezer főnyi tömeg kíséretében bevonták a városba.

Friedrichshafen, szept. 5. Közöltük tegnap, hogy a Graf Zeppelin visszaérkezett világkörüli útjáról Friedrichshaffenbe. Utólag egy érdekes epizód tudódott ki az utról. Az történt ugyanis, hogy a léghajó egyik amerikai utasát dohányzáson esített rajta, mire teljesen levetkőztették, megintozták és elvették összes cigarettáit és gyújtószereit. A léghajón tudvaleg a legszigorúbban tilos a dohányzás, gyufa használata sűves megengedve, mert egyetlen szikra is könnyen lángrobbantathatja a gázt a szállal az egész léghajót. A Zeppelinen vilnyvilágítás van és a főzés is villanyal történik.

Nem a zsidók, hanem a feudális aktív tisztek bujkáltak a háboruban

Érdekes vita a német sajtóban arról, hogy ki felelős a háború elvesztéséért

Az utóbbi években valamennyi országban, köztük különösen Németországban foglalkoznak azzal a problémával, hogy a háború kitöréséért tulajdonképpen ki felelős. Mindegyik ország igyekszik magát az embermészárlás felelőségétől mentesíteni. Párhuzamosan ezzel az akcióval megindult a vita minden országban afelől, hogy kik vettek ki jobban részüket a háború küzdelmeiből és itt

egy-egy osztályok, társadalmi rétegek és némely körök igyekeznek maguknak vindikálni a nagyobb áldozatkésztség dicsőségét.

Magyarországon azt állítják, hogy a zsidók nem vettek részt a háboruban, hanem értették a módját annak, hogy a hadügyminisztériumban, hadtáptérületeken és élelmezési állomásokon helyezkedjenek el. Ez az idióta gondolatkonstrukció vezetett arra az eredményre, hogy a főiskolákon behozták a numeruszklauzusz és a nyilvános hivatalokból kizárták a zsidókat, pedig

a zsidók a valóságban éppen részt vettek a háboruban, mint mások.

Nem ők voltak azok, akik a frontot kerültk, hanem főleg azok az aktív katonatisztek, akik különösen az ugynevezett feudális ezredekben tömörültek. Ezek a feudális aktív katonatisztek szívesen átengedték a felelőséget az eddig renezett „civilbagásznak”, akik mint rezervista tisztek és altisztek kerültek a harcra.

Németországban nagyon érdekes sajtóvita folyik afelől, hogy az ugynevezett előkelő feudális ezredék mennyiben vették ki részüket a világháborúból.

Az utóbbi időben nagyon érdekes ezredtörténetek jelentek meg a könyvpiacon és azokból rendkívül érdekes adatokat és tényeket meríthetünk. Az ugynevezett előkelő feudális ezredekben csak a nemességhez közelálló személyiségek kaphattak elhelyezkedést. Aki nem volt gróf báró, avagy nemes, az nem tarthatott ilyen ezredhez. Ezek az elitesoportok már a békeben bizonyos előjogokat kö-

napjai meg vannak számolva. Egy szép napon jön egy forradalom és örökre elsepri...

— Forradalom az nem újság Spanyolországban, hiszen önök minden hónapban rendeznek egy-egy kisebb, vagy nagyobb forradalmat, de nem jön ki belőle semmi. Primo de Rivera nyugodtan ül tovább a szuronyok tetején...

— Igen — feleli lehangoltan katalán barátom — ez azért van, mert minden forradalom rosszul volt eddig megszervezve. Természetes, hogy a rosszul megszervezett forradalmi megmozdulásokat leverik. Ez a legtöbb lázadás sorsa. De a lázadók újra és újra talpra állnak és egyszer mégis elsöprik helyéről a zsarnokot.

— Hát az elég furcsa szól be a vitába egy északi delegátus. Hát hol lehet „szakszerűen” forradalmat csinálni, ha nem Spanyolországban? Hiszen Spanyolországban csupa forradalmi szakértő él. Ha már a katalánok is rosszul szervezik meg a forradalmat...

A katalánok buchznak, indulnak tovább, vészik magukkal katalán sorukat hirdető brosúrák tömkelegét és az ígéretet, ha majd egyszer a katalánok szóhoz jutnak Spanyolországban...

Jámbor Ferenc.

veteltek maguknak. Emlékezzünk csak vissza, hogy békében egy lovasezredhez tartozó hadnagy milyen hatalmat képviselt. Most pedig meg lehet állapítani, hogy a legelőkelőbb lovasezred, a Gardes de Corps a világháboruban mindössze két katonatisztet veszített el.

E kettőből az egyik már nem is a hadterületen halt el még pedig tüdőgyulladásban, a másik pedig ragályos betegségben pusztult el valamelyik táborban. Ugy volt ez

egy másik lovassági ezrednél is, amelyek tisztjei: „a nemzet legjobbjai és legtehetségesebbjei” kárnak tartották volna, hogy hősi halált haljanak.

Már a háboru elején a lovasság feleslegesnek bizonyult és az urakat le is szálították a lóról. Ez azonban nehezen ment, mert „a nemzet legjobbjai és legnemesebbjei” nem igen akartak leszállni a lóról és elég befolyásuk is volt arra, hogy akaratuknak érvényt szerezzenek. Így történhetett tehát, hogy

számos lovasezred a háborút egyetlen aktív katonatiszt vesztesége nélkül uszta meg.

A második gárda dragonvosezrede 49 aktív tisztje közül — akiből csak egy volt polgári származású — egyetlen egy sem esett el a háboruban.

Ugyanez az eset állott fenn a huszártestőr ezred 42 tisztjénél is, akik mind épen uszták meg a háborút. Ennél a három ezrednél tehát a katonatiszti veszteség nulla százalékos volt. A többi feudális lovasezrednél a veszteség két százaléktól legfeljebb öt százalékgig terjed, ellenben a gyalogosoknál, ahol nem grófok, bárók, nemesek és nem „a nemzet legjobbjai és legnemesebbjei” küzdöttek végig a háborút, a veszteség 40 százalék körül mozgott.

Tehát öt százalék a tisztvesztesség a feudális ezrednél, 35—40 százalék veszteség a polgári ezrednél.

Tekintsünk vissza a multra, pillantunk bele a statisztikába, mely valószínűleg minden ország háborus történetében ugyanazt az eredményt mutatja és megtanulhatjuk, hogy az ultrasoviniszta és kuruckodók, akik a hangzatos alhazafias jelszavakat használják, háboru esetén jó távol a lövészárkok mögött és kelő biztonságban bujtatták el bőséges bűrüket. Azok pedig, akik nemcsak ilyen frázisokat használnak, hanem tényleg a nemzetek békéje érdekében töltötték el munkás életüket, ott vesztegetik vérüket a csatamezőkön, míg a többiek az életgyümölcsöt érdemtelenül a maguk részére kaparítják meg.

Ez aztán a Moka Megjelent a Róka

20 oldal 6 lei.

Hirdessen az Uj Keletben

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str.
L. p. can. 91.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomá. csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Emlékezzünk meg a hősekről

Akik vérüket ontották zsidó föld és zsidó élet védelmében, emlékezzünk szeretettel és hódolattal elesett chalucainkról és hőseinkről, akik halált megvető bátorsággal fogták egyik kezükbe a munkaszerszámot és másik kezükben a fegyvert, hogy megvédjék gyilkos arabok lázadását és orvtámadását ellen régi, dicsőséges templomunk maradványát, a szent falat.

Abban a hősies küzdelemben, amit chalucaink a betörő, kegyetlen, rombolni és gyilkolni akaró arabok ellen folytattak, száz zsidó hő esett el. Szólan áldoztak fel az életüket a zsidó nép eszméinek a megvalósulásáért, Zsidóország felépítéséért. Senki náluk nagyobb árat az országépítésért nem fizetett. Tíz éven keresztül minden nap feláldozták magukat, harcoltak a moosár-láz, a föld terméketlensége ellen, dolgoztak ezer nehézség közepette és most biztosították a lehetőségét a továbbépítésnek, ahogy lehetett és kellett, az életük feláldozásának az árán. Példát mutattak, Gns-Chalavok, Bar-Kochbák, Akkibák és Trumpeldorok után megmutatták, hogy él ma egy névtelen zsidó munkásgeneráció, amelyik, ha kell, nagy tud lenni, mint a zsidó nép történelmének legnagyobbjai voltak.

Száz zsidó halottnak emléket kell állítanunk, minden zsidónak lelkében és Erec Jisráélben örökké kell éljen emlékek azoknak, akik elesetek hőiesen, harcban, a zsidó örökkévalóságért. Zsidók! ültessünk egy erdőt Erec Jisráélben, amely száz elesett, névtelen zsidó hő nevét fogja viselni minden időkhöz.

A Keren Kajemet földjén egy fa ültetése és annak felnevelése 250 lejbe kerül. 100 fa egy kert, 1000 fa egy liget, 10.000 fa egy erdő.

5689 tisztelettel elesett hőseink emlékére ültethetünk fákat elhalt szülők, testvérek, rokonok, barátok nyére, eljegyzések, esküvők, brith-milák, bar-micvák, az örömeink és gyászunk minden alkalomával.

Több ajánlat érkezett be az országutak és hidak újjáépítésére. Bukarestből jelentik: Azok a tárgyalások, amelyeket az ország vasúthálózatának újjáépítésére a Stewart and Partners Lloyd angol céggel folytatott a kormány, nem vezettek eredményre. A közmunkügyi minisztérium azóta más irányban kezdett tárgyalásokat és ezek eredményeképpen két másik külföldi cégtől kapott ajánlatot. Az egyik cég, a londoni Stewart, a bukarest brassói utvonál újjáépítésére tett ajánlatot, míg a francia Masson-cég még két más fontos utvonál újjáépítésére is. Külön ajánlatot kapott a kormány a Máv-gépgyártól a háború alatt elpusztított ötvennégy vashíd újjáépítésére. Valamennyi ajánlat most van tárgyalás alatt.

— Orvosi hír. Dr. Keusch Mihály, egyetemi tanársegéd, ideggyógyorvos, szabadságáról visszatérve, megkezdte rendelőseit Majális-ucca 1. szám alatt délután 2-4-ig.

— Schwartz Menyhértné ortodox zsidó leánynevelő intézete és internátusa Oradea, Szaniszló-ucca 13. Prospektust küld.

Nyolcszázalékra szállítják le a hivatalos kamatlábat

Nagyfontosságú értekezlet lesz a Banca Natională

Bucuresti-Bukarest, szept. 5. A hét folyamán hazaérkezik Párisból Burileanu, a Banca Natională kormányzója. Hazaérkezése után a Nemzeti Bank igazgatósága nagyfontosságú értekezletet fog tartani, amely a napirenden levő pénzügyi problémákkal fog foglalkozni.

Értesülésünk szerint valószínű, hogy ez alkalommal szállítják a Banca Natională kamatlábat ismét 8 százalékra és a gabonakampány finanszírozása lebonyolításához szükséges intézkedéseket fogják megállapítani.

A nagyvezérkar az egyéves katonai szolgálat ellen foglalt állást

(Bucuresti. Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap röviden jelentettük, hogy a hadügyminisztériumban törvényjavaslatot készít elő a rekrutálás reformjáról. Megírtuk, hogy Cihosky tábornok tervei között a katonai szolgálati időnek egy évre való leszállítását, elsősorban azért, mert a hadügyminisztérium költségvetése amúgy is túl van terhelve és a szolgálati idő leszállítása jelentékeny könnyebbséget hozna az állam költségvetés számára. Az új sorozási törvények ez az intézkedés azonban éles ellenzésre talált a nagyvezérkar körében. Bukaresti jelentés szerint a nagyvezérkar kategorikusan a szolgálati idő leszállítása ellen foglalt állást. Cihosky tábornok, hadügyminiszter és Popescu tábornok, hadügyi államtitkár tárgyalásokat folytattak a nagyvezérkarral ebben a kérdésben és egyelőre teljesen bizonytalan az, hogy a hadügyminisztérium, vagy a nagyvezérkar álláspontja fog ebben a fontos kérdésben érvényesülni.

A sorozási törvényjavaslatnak azonban más fontos ujtásai is lesznek. A törvény drasztikus intézkedéseket tartalmaz mindazok ellen, akik kivonják magukat katonai szolgálat alól. A törvény megszigorítja a tanulmányok folytatása címén nyújtott halasztások feltételeit is, és bizonyos precíz körülményekhez köti ezt, hogy felsőiskolai hallgatók katonai szolgálatot elhalasztását kérhessék.

A sorozási törvénnyel egyidejűleg több más katonai törvény reformját ké-

szítik elő a hadügyminisztériumban. Az egyik reform leszállítja hét esztendővel a magasrangú katonatisztek szolgálati idejét. Ennek megfelelően a jövőben tábornagyokat 63, altábornagyokat 60, tábornokokat 58, ezredesteket 56, al-ezredesteket 54 és őrnagyokat 52 éves korukban fogják nyugdíjazni. Erre az intézkedésre az szolgálattalot okot, hogy a hadsereg túl van terhelve magasrangú katonatisztekkel. A hét hadtesthez nem kevesebb, mint 190 tábornok van beosztva, ezeken kívül mintegy 800 ezredest és 1300 aktív al-ezredest működik a hadseregben. A hadügyminiszter a szolgálati idek csökkentésével próbálja most a felesleges katonatisztlétszám redukálását elérni. Egy bizottság a katonai kodex megreformálásán dolgozik. A most érvényben levő katonai törvények 1873-ból származnak még, amelyeket 1881-ben, majd 1916-ban csak jelentéktelenül módosítottak. Az új kodex a hadbíróóságok összetételéről is intézkedik és előírja azt, hogy a katonai ügyészség, vizsgálóbíró és a hadbíróóság alkotó ötös tanács legalább három tagjának jogvégtzettséggel kell bírni.

Önkéntesek katonai szolgálati idején is jelentős változtatást fognak eszközölni. Előreláthatólag felemelik az orvosok szolgálati idejét, a mérnökök, a jogi és más egyetemi végzettséggel bíró önkéntesek szolgálati beosztásában pedig ugyancsak változtatásokat fognak eszközölni.

Stoica ezredest a hadbíróóságot is meg akarja nyerni a fascista eszmének

(Bucuresti-Bukarest, szept. 5. Az Uj Kelet tudósítójától). A fascista per fő-tárgyalásának mai negyedik napja már élekebb lefolyású volt, ami részben annak tulajdonítható, hogy a fővádoltak közül többeket, magát Stoica ezredest is ma hallgatták ki. Stoica igyekezett hősi pózban szerepelni, de fulságosan komolyan senki sem tudja venni.

A bíróság elsőnek Radu Stoicát, az ezredest fiát hallgatta ki, aki tagadja, hogy tagja volt a fascista pártnak. Ezzel ellenkező vallomását kikényszerítették belőle.

Ezután Stoica Augustin ezredestnek, a fővádoltak kihallgatására került a sor. Stoica az elnök kérdéseire így kezdte meg vallomását:

— Engem az vezetett a fascista szervezkedéshez, mert láttam, hogyan virulnak a külföldi államok és hogyan nyomorgunk mi. Míg a kis Svájc fejlődik és virágzik, a pénzé negyvenszerese a mi szegény lejjünknek.

Elnök: Hagyja azt a szegény lejt, meghízik az magától is. Beszéljen a fascista szervezkedésről!

Stoica elmondja, hogy az ország köz-állapota készítette a szervezkedésre, amelyben aktív tisztek nem vettek részt.

Elnök: Hát Georgescu hadnagy?

Stoica: Ő a fiammal barátkozott és mindig sportruhában látogatta meg,

nem tudtam, hogy tiszt.

Elnök: Hol tartották az összejöveteleket?

Stoica: Apósom odobestii Maria-vilájában, amelyet majd a halás utókor valamikor emléktáblával fog megjelölni. Nem akartak embert ölni és erőszakoskodni, jót akartak. Románia boldogulását.

Elnök: Ha ilyen ideális terveik voltak, hogyan akarták elérni a célt?

Stoica: Hallgasson meg, elnök ur! Nem tudtam elviselni, hogy nincsen senki a parlamentben, aki eszmémet képviselné. Pedig eszmém a nemzet igazi jövőjének szolgálatában állnak. Elhatároztam, hogy ezeket propagálni fogom, minél szélesebb körben. Bűn ez? A közvélemény félre van vezetve a sajtó által. Elnök ur, ne olvassa az újságokat, olvassa a mi programunkat!

Elnök: Már mi közöttünk is propagandát csinál?

Stoica: Irtam Joaniteacu alminiszternek, aki jó fiu, hogy lépjen be a pártunkba. De tévedtem, kiderült, hogy csalódtam benne.

Manolescu kapitány, a következő vádolt kijelenti, hogy szolidáris társaival, Carapanca ezredest ügyész be akarta őt fogni, de nem sikerült.

Carapanca: Nagyon kedves. Manolescu: A végrehajtó bizottság tag

ságáról lemondtam, mert nézeteltérésem támadt Stoica ezredestel, aki magát ölnöknök toltá fel, pedik nem volt arra. Váró.

— Kaszab Anna bemutakozása a kolozsvári Magyar Színházban. A Magyar Színház újonnan szerződtetett drámai hősnője: Kaszab Anna, tegnap este mutatkozott be a kolozsvári Magyar Színház közönsége előtt Sudermann: „Otthon” című drámájának főszerepében. Sikere csaknem tökéletes volt: a gyérszám, de nagyobb közönséget egy csapásra meghódította. Sikereit csak részben köszönheti, vonzó, finom színpadias exteriőrjének; ami igazán hatott benne és általa: nemes zengésű organuma, meggyőző erejű hang, azoknak az igazságoknak és érzéseknek mély átélése volt, melyeknek hangot adott. Ahogyan a polgári korlátoltságot, ostoba, konok és kegyetlen előítéleteket ostorozta, abban igen sok személyes láng, tapasztaltság, erő és fölény volt. Érzelmű és intellektuális skálája meglehetősen széles és tartalmas. Mellette Tóth Elek excellált, ez az európai viszonylatban is nagyra értékelhető színész, aki mindig újja teremti a rábizott emberi szenvedélyek kopott hangjait, mindig újat ad a rábizott szerepből az élet ezerhangú valóságát esiholva ki. Forgács Jekess is annyira emberi, annyira igaz volt, hogy a teljes illúzió erejével hatott. Ezuttal Mészáros is kijűnt sikerült alakításával. Epizód szerepeikben Mihályffy és Olasz adták képességeik javát. Csengery Ica kellemes jelenség, de még nincsenek igaz hangjai. Tegnap szereplése messze műfűtte marad a szerény igények követelményeinek is. — A közönség lelkes hangulatából arra kell következtetnünk, hogy a jövőben a kort megváltozó problémák felé irányul, nem pedig a hazug, kendőző álproblémák felé, mint amilyeneket a korszadalom szállít nagyban és kicsinyben. Sudermann Otthona ugyan már nagyban túlhaladott problematikájú és főleg kasszadarab, mégis hatott, mert a kispolgári Kolozsvár közönségének egy tekintélyes része számára még mindig aktuális az, ami modern emberek számára régen nem az. (s.)

— Megnyílt a Triumph cipőüzlet Kolozsváron. Kolozsvár legközpontibb részén, ott, ahol a Ferdinand király-ut és a volt Kossuth Lajos-ucca a Főterbe torkollik, világvárosi üzlet nyílt meg a napokban, a Triumph cipőüzlet. Az üzlet az invenciózus kirakatokban, amelyeknek állandóan hatalmas nézőközönsége van, benne van miniatűrben az egész üzlet. A legelőször kivittől a legfinomabb áruig, mindent megkaphat itt a közönség, amit modernségben, eleganciában, szépségben és újdonságban a cipőgyártási technika ma nyújtani tud. Meglepően olcsók a Triumph cipőüzlet árai, aminek az a magyarázata, hogy az új üzletben maga a gyár árusítja összes cikkeit, kis gyermekecipőktől a nehéz férfiszizmáig mindent. Az új Triumph cipőüzlet, amelynek vezetői régi szakemberek, feltétlenül ki fogja vinni a vásárlóközönség érdeklődését, amelyet minden tekintetben meg is érdemel.

A DURA hatalmas sikere a bukaresti nemzetközi rádiókiállításán. Szeptember elsején, vasárnap délelőtt 11 órakor nyílt meg Cihosky hadügyminiszter teljes kíséretével a bukaresti Nemzetközi Rádiókiállítás. Ez alkalommal többek között a miniszter teljes kíséretével megtekintette a DURA pavilonját is. A kiállítás szellemi vezetője, Caranwil vezérigazgató ur bemutatta a DURA igazgatóját, Löw-Beer urat a hadügyminiszternek és kíséretének. Ugy a hadügyminiszter, mint kísérete, nagy érdeklődéssel kísértte a gyár igazgatójának magyarázatait, melyek után teljes elismerését fejezte ki az általa egyébként már rég ismert kitűnő DURA-gyártmányok felett. A DURA pavilonja egyébként nagyon izlősen van berendezve és mint értesülünk, a nagyközönség állandóan érdeklődéssel átagaja. Érdeklődésünkre a gyár igazgatósága kijelentette, hogy már az első napokban is megállapíthatja, miszerint a kiállítás anyagi sikere sem fog elmaradni.

Rádió

Idő: közé

Péntek, sz

Budapest, 9.15: Smetana orosz balalajka zenésze. 1. A vén kápl. Choral. 3. Czajkovszki Lucianuska. és orosz népdal. 5. Glinik kórus. 6. Kalinnik. 7. Trojka — két orosz. Berecs. 9. Feldmann lovakat — románe. kórus az „Aszcol si Grodzky: Noeforne. nokoff: A póttervári rek. 12.05: A rádió hangversenye. 1. G. n. ajzás — megnyitó. Evaluation. 3. Lincke. Káran: Hollandi mebert: Andante. Miller. Lajtai: Mi faj — ke. 13. Pontos időjelzés. 14.30. Hírek, elismerés rendszert képítvél. mek Magda gyerme. 16.45: Pontos időjelzés állásjelentés hírek. 17. felolvasás: Páris 19. olvasa: S. S. E. E. hangverseny. (Művés. Aida — aria (Fre. Strausz: Don Juan (Walter, III. és IV. r. m. d. — aria 4. M. 5. Jiszt: Campanella. A. Granada, G. Ness. e. 8. Smetana: Ky. Janmeroori Lucia. rs. 10. Bloeb: Nagua. to — aria 12. II. bac. urt — duette. 14. P. k. v. 19: Vizvári József naplójából ol. 19.30: Dr. Garzó Mik. cia nyelvoktatás bev. lőversenyeredmények. tónak, a Rádió zene. olvasása: Beethoven: felvonásban. 22.25: P. járásjelentés, hírek é. v. s. eredményei. és cigányzenekarának. Barcelona. 22.05. Ze. Szorakoztató zene. B. és dalest. 22.10. Ze. Berlin. 20. Gerhardt. c. in. jelenetének. 20.50. Néger dalok. 2. versenye. 22.15: Szóra. Belgrad. 20.25: A r. versenye. 21.40: Zene. Pozsony. 21: A há. senye. 22.25: Kávéhá. Breslau. 19.05: R. hangverseny. 20.30. sony. Bordeaux. 20: Han. Briun. 21: Vidám lázi zene. Frankfurt. 20: Gia. köpeny” című oper. Utána gramafonzene zene. Hamburg: Modern Hilversum. 19.41: Kaptovic. 20.30: Sz. seny. Königsberg. 20: K. zene. Krakkó. 20.80: Han. s. b. Lápese. 20.50: Bécsi Milanó. 20.30: Sz. seny. 23: Jazz band. Nápoly. 21.02: A. C. hon c. vígoperájának. Róma. 21: Egy opr. Stuttgart. Puccini: Jarak közv. Varsó. 20.30: Szim. Bécs. 20: Mandolin Wilnó. 22.45: Tanc. Zágráb. 20.30: A. versenye. 22: Könyv. Zürich. 20: Régi é.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Péntek, szeptember 6.

Budapest, 9.15: Smirnoff Sergej „Volga” orosz balalajka zenekarának hangversenye. 1. A vén káplár. 2. Bartnyanszky: Choral. 3. Czajkovszky: Barcarola. 4. „Lacinnuska” és Kalinka: Két régi orosz népdal. 5. Glinka: Élet a cárért — kórus. 6. Kalinnikoff: A régi dombon. 7. Trojka — két orosz népdal. 8. Iljinszky: Berceuse. 9. Feldmann: Kocsis, ne üzd a lovakat — románe. 10. Hej, te Dnyepor, kórus az „Aszold sirja” c. operából. 11. Proszkoff: Nocturne — duett. 12. Tsehesz: A pétervári országút. 9.30: Hírek. 12.05: A rádió házikvartettjének hangversenye. 1. Gade: Északi-tengeri szél — megnyitó. 2. Gabriel-Marie: Exaltation. 3. Lince: Porcellánbaba. 4. Káman: Hollandiai menyecske. 5. Schuberter: Andante. Miller-Horts: Wotla. 7. Lajtai: Mi fáj — keringő. 12.25: Hírek. 13: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 13.20: Hírek, élismiszerárak. 13.45: Fulton zenészeki káptal. 16.20: Riegl Schi- nek Magda gyermekmeséi és versei. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hírek. 17.15: Palásti László előváltása: Páris 1929 nyarán”. F. d. 17.45: Gramofonhangverseny. (Művészlemezek.) 1. Verdi: Aida — ária (Francesco Merli). 2. Strauss: Don Juan (I. és II. rész). Bruno Walter, III. és IV. rész. 3. Puccini: Turandot — ária. 4. Mozart: Varázsfuvola. 5. Liszt: Campanella. 6. Verdi: Traviata. A. Gramada, G. Nesi. 7. Proch: Vándorok. 8. Smetana: Kvartett. 9. Donizetti: L'amore e la morte — szakszített és kórus. 10. Bloch: Nigun. 11. Verdi: Rigoletto — ária. 12. II. bacio. 13. Gounod: Faust — duett. 14. Puccini: Bohémek — kvartett. 19: Vízvári Mariska Szigethy József naplójából olvas fel részleteket. 19.30: Dr. Garzó Miklós: Az ezidei francia nyelvtanítás bevezetője. 19.40: Üggyelvényeredmények. 19.45: Papp Viktornak a Rádió zenei tanácsának felolvasása: Beethoven: Fidelio. Dalmú két felvonásban. 22.25: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek és a nemzetközi sakkverseny eredményei. Majd: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye. Barcelona. 22.05: Zenekari hangverseny Szorakoztató zene. Basel. 20.30: Szonáta- és dalsz. 22.10. Zenekari hangverseny. Berlin. 20. Gerhardt Hauptmann „Elga” című jelenetének közvetítése. Bern. 20.50. Néger dalok. 21.20. Zenekari hangverseny. 22.15: Szorakoztató zene. Belgrád. 20.25: A rádió-kvartett hangversenye. 21.40: Zenekari hangverseny. Pozsony. 21: A házi zenekar hangversenye. 22.25: Kávéházi zene. Breslau. 19.05: R. Strauss gramofonhangverseny. 20.30. Népszerű hangverseny. Bordeaux. 20: Hangverseny. Brinn. 21: Vidám zene. 22.25: Kávéházi zene. Frankfurt. 20: Giacomo Puccini „A köpeny” című operájának közvetítése. Utána gramofonzene és kávéházi tánczene. Hamburg: Modern szimfóniák. Hilversum. 19.41: Gramofonzene. Kertovic. 20.30: Szimfónikus hangverseny. Köngsborg. 20: Könnyű szorakoztató zene. Kragkó. 20.30: Hangverseny I. özv. Varából. Lápese. 20.30: Bécsi népzene. Milánó. 20.30: Szimfónikus hangverseny. 23: Jazz band. Nápoly. 21.02: A. Cagnoni: Papa Martin c. vígoperájának közv. Róma. 21: Egy oprett közv. Stuttgart. Puccini: A köpeny c. operájának közv. Varsó. 20.30: Szimfónikus hangverseny. Bécs. 20: Mandolin hangverseny. Wlno. 22.45: Tánczene. Zágráb. 20.30: A rádió-kvartett hangversenye. 22: Könnyű esti zene. Zürich. 20: Régi és modern tánczene.

Szombat, szeptember 7.

Budapest, 9.15: A m. kir. honvédegyezred zenekarának hangversenye. Friessy: Nem, nem soha — induló. 2. Eulen- berg: Rózsák — keringő. 3. Barbieri: Per- dita — megnyitó. 4. Ábránd Mozart-mű- veiből. 5. Sarasate: „Zigeunerweisen” (hegedűszó) előadja: Sándor János hangversenymester. 6. Lehár: Egyveleg: „A sárga kabát” c. operetből. 7. Eulen- berg: Huszárok — jellemkép. 9.30: Hírek. Vizállásjelentés magyar és né- metül. 12.05: Gramofonhangverseny. — 1. Strauss: Wiener Blut — keringő. 2. Gounod: „Faust” — katonakórus. 3. Pe- ter: A vig kovácsok. 4. Verdi: Aida — ária. 6. Rossini: Sevillai borbély — ária. 7. Verdi: Alarcosbál — scherzo. 8. Puc- cini: Pillangókisasszony. 9. Verdi: Tra- viata — ária. 10. Schumann: Trümelei. 11. Zerkovitz: Gyere rongyos. 12. Gross A.: „Kalmár: Az új „Messze van a Mes- ter-ucca”. 13. Dr. Sándor: Csak egy szál virágot. 14. Kisfalunkban Avet haran- koznak. 12.25: Hírek. 12.35: A hangver- seny folytatása. 13: Pontos időjelzés idő- járás- és vizállásjelentés. 14.30: Hírek, élismiszerárak. 16.45: Pontos időjel- zés, időjárás- és hírek. 17.15: A Turáni Társaság előadása: Móríz Péter, a Tu- ráni Társaság alelnökének felolvasása: „A török testvéremzet világpolitikai helyzete”. 18: Másfélóra könnyű zene. Vezényel: Polgár Tibor karnagy. 1. Ur- bach: Szélben, viharban — induló. 2. Lanner: A schönbrunnak — keringő. 3. Pucik: Marinarella — megnyitó. 4. Pécsi Innen-onnan — egyveleg. 5. a) Alex de Taeye: Venetiene — Barcarola; b) Le- posa Ferenc: Kék buzavirág — dal. 6. a) Eulenberg: Kakadu gavott — jellem- kép; b) Poljakin: Kanári polka — jel- lemkép. 7. Komzak: Barátainhoz — egy- veleg. 8. Lince: Gárdavadászok — in- duló. 19.35: Sport- és löversenyered- mények. 19.45: Szimfóniák a Studioból. „Román” Szimf. 21.50: Pontos időjel- zés, időjárásjelentés, hírek és a sakkvi- lág bajnokság eredményei. Majd: Ma- gyari Imre és cigányzenekarának hang- versenye.

A Magyar Színház mozi-műsora: Pénteken, szept. 6-án 4 és félhét órkor: A szenvedély. (Greta Garbo leg- ragyogóbb alakítása.) A naftalin. Heltai Jenő 7 felvonásos, pazarul mulatságos új vígjátéka. Főszereplők: Erna Morena, Vivion Gibson, Bérczi Géza, Mály Gerő, Radó Teri. Kettős műsor. Helyárak: 30, 20, 10 lei. Szombaton: szept. 7-én 4 és félhét órkor: A szenvedély. (Greta Garbo leg- ragyogóbb alakítása.) A naftalin. (Heltai Jenő felvonásos, pazarul mulatságos új vígjátéka. (Főszereplők: Erna Morena, Vivion Gibson, Bérczi Géza, Mály Gerő, Radó Teri.) Kettős műsor! Helyárak: 30, 20, 10 lei. Vasárnap, szept. 8-án d. e. 11 órkor: Matiné 15 és 10 leles helyárakkal: Riadó! (7 felvonásosban. Főszereplő: Jackie Coogan.)

CURSO-filmszínház műsora: Pénteken 5, 7 és 9 órkor: Kisasszony, fizetek. Főszereplő: Dina Gralla és Werner Fuetterer. Előjáték: Amerikai burleszk 2 felvonásban és Ufa világ- hirdó, mely a legújabb eseménye- ket hozza. Szombaton 5, 7 és 9 órkor: Kisasszony, fizetek. Főszereplő: Dina Gralla és Werner Fuetterer. Előjáték: Amerikai burleszk 2 felvonásban és Ufa világ- hirdó a legaktuálisabb újdonságokkal.

MOZI

GRAND NYÁRI MOZGÓ műsora: (A városháza udvarán.) Pénteken, szombaton és vasárnap este fél 9 órkor: Dupla műsor: 1. Gyere te bűnös. Nagyszerű vig- játék 6 felvonásban. Főszerepben: Harold Lloyd. 2. Éjfélű ciklon. Szen- zációs dráma. Főszerepben: Bilye Dove és Jack Holt. Előadás alatt is lehet dohányozni.

Közgazdaság

A lengyel szerződés aláírása után most Bul- gáriával kezdi meg Románia a kereskedelmi tárgyalásokat

(Bucuresi Bukarest, szept. 5. Az Uj Kelet tudósítójától). Varsói jelentés sze- rint tegnap este aláírták a román-len- gyel előzetes gazdasági szerződést. A román kormány részéről a szerződést Ernest Ene kereskedelemügyi államtit- kár írta alá. A szerződés tartalmazza a kölcsönös gazdasági előnyöket, amelyek főleg a galaci tranzitforgalomra és a román fakivitelre vonatkoznak. Ugyan- ekkor megállapodás jött létre a Mára- marossziget-Csernovitz közötti közvet- len vasúti forgalom helyreállítására. A román delegáció ma reggel vissza- utazott Bukarestbe. A gazdasági szerző- dés a lengyel és román parlamentek ré- széről történt ratifikáció után lép élet- be.

Már a román-lengyel kereskedelmi szerződés megkötése óta gyűjtik Mad- gearu miniszter utabizgatása alapján a kereskedelemügyi minisztériumban az in- formatív anyagot és különböző statiszt-ikai adatokat a Bulgáriával küszöbön

álló kereskedelmi tárgyalások előkészí- tésére. Hivatalos körökben azt hiszik, hogy

a román-bolgár függő kérdések által felmerülhető akadályokat könnyen le- het lesz elhárítani.

és a két ország között hamarosan sike- rüljön fog teljes megegyezésre jutni. Románia ezzel az új kereskedelmi szer- ződéssel egyrészt piacot akar teremteni Bulgáriában több román árucikknek, másrészt pedig intenzív

tranzitó-utaj kíván oiztisítani ex- portcikkeinek: Szaloniki, Athén, Konstantinápoly és a kisázsiai kikö- tők felé.

Ezzel szemben Románia természetesen bizonyos koncessziókat fog tenni vámked- vezmények és szállítási kedvezmények formájában. A kereskedelmi tárgyalások során meg fogják vitatni a közvetlen vasúti összeköttetés kérdését is.

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei:

Nóta vége. Az óriási sikert aratott Nóta vége, amelynek tegnap esti premi- érje valóságilag izzó hangulatban folyt le, mert vége-hossza nem volt az ismét- léseknek és tapsoknak, ma este másod- szor, szombaton harmadszor, vasárnap este bérletszünetben negyedszer és hét- fön ötödször kerül színre. **Ábris rózsája és Miss Amerika dé- l-után.** Vasárnap két délutáni előadás lesz a Magyar Színházban: három órkor a legnépszerűbb amerikai újdonságot, az Ábris rózsáját adják Marsi Gizivel, Mik- lós Margittal, Tóth Elekkel, Mihály- fval, Balázs Samuval, Lantossal a fő- szerepekben. Ezt az előadást nagyon ol- csó mozhelyárakkal tartják meg (50, 40, 30, 20 és 10 lej egy-egy jegy ára). Vasár- nap félhatkor pedig a diadalmas sikerű, láprázatos fényű Miss Amerikát adják a teljes operette-együttes fellépésével. **Topáz és Volgabár.** A jövő hét két nagy újdonsága Topáz (a párisi színházi szezon legnagyobb szenzációja s a bud- apesti Vignszínház óriási sikerű műsora- rabja) és Volgabár (a legmulatságosabb, legötletesebb operette-újdonság). **Szenvedély** (Greta Garboval) és Naftalin. Már csak ma (pénteken) és hol-

nap (szombaton) látható a magyar szin- ház ragyogó rekord műsora: 1. A szen- vedély (Greta Garbo leghatalmasabb, leghíresebb alakítása. 2. Naftalin. (Hel- tai Jenő 7 felvonásos vígjátéka. Előadá- sok négykor és félhétkor. Helyárak: 30, 20 és 10 lej. **Jackie Coogan — 15 és 10 lejes hely- árakkal.** Vasárnap délelőtt 11 órkor nagyszerű matiné lesz a magyar színház- ban: A riadót vetítik Jackie Coogannal a főszerepben. Helyárak: 15 és 10 lej.

A Magyar Színház műsora: Pénteken, szept. 6-án este 9-kor: A nóta vége. (2-szor. Napi Bérlet 2. szám, A. Sorozatszám: 8.) Szombaton, szept. 7-én este 9-kor: A nóta vége. (3-szor. Napi bérlet 2. szám, B. Sorozatszám: 9.) Vasárnap, szept. d. u. 3 kor: Ábris rózsája. (Nagyon olcsó mozi-helyárakkal. Jegyek árai: 50, 40, 30, 20, 10 lei. Sorozatszám: 10.) Vasárnap, szept. 8-án d. u. félhat órkor: Miss Amerika. (Rendes helyárakkal. Sorozatszám: 11.) Vasárnap, szept. 8-án este 9-kor: A nóta vége. (4-szor. Bérletszünetben. Sorozatszám: 12.) Hétfőn, szept. 9-én este 9-kor: A nóta vége. (5-ször. Napi bérlet 2. szám, C. Sorozatszám: 13.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Állást keresőknek 30 százalék kedvezmény. Ap. óhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

Sadchenok adják le címüket „1871. Aiba- Julia” postrestant jel- lője alatt. Eladó könyvest boa, muff, zongora bérbe. Str. Saguna 18. l.

Egy jókarban levő Singer varrógép és egy keményfa szabóasztal eladó. Cím a kiadóban.

Bejárónő takarítást val aina irodában vagy magánháznál. Címet kerí leadni a kiadóba.

Kiadó

október elsőjére egy sz e p e n butorozott, kertnyiló, nagy utcai parkettes szoba, fűrdő- szobahasználatul is, esetleg zongorahasz- nálattal két-három sze- melynek. Str. General Berthelot (Eötvös-u.) 25. szám.

Friss kóser bivaly- és tehéntej naponta két- szer, csacs-móknak és bet geknek állandóan egy tehéntől fejve, ház- hoz szállítva is kap- ható. Ugyanott állandó- an friss kóser tejfel, turó és vaj is kap- ható. Schwartz Ignác Strada Julius Maniu (Szentgyház-u.) 24.

Németül: Perfektül levelező gépirókat, továbbá helyi hitel- tudósítókat fel vagy egész napi elfoglalt- ságra fix javadalmaz-ással alkalmazunk. — „Informator”, Calea Victoriei 39.

Jó rövid zongora bérbeadó. — Értékem Jamborné Calea Vic- toriel 13. D. u. 2-4 óra között.

Zongorákat adok. Boskovics Sándor Cluj, Str. Berthelot 6. l. em.

Minden jog fentartva

SZONJA

egy kis cseléd története

Irtá: **J. Golotarewsky**

Fordította: **Szabó Imre**

Személyek:

Liebherzné özvegy — ötven éves
Albert, a fia — húszéves
Szonja, a cselédleány — tizenkilenc éves
Jerucham, Szonja apja — ötvenhat éves
Bender, zsidó parvenü, negyvenhat éves
Cecil, a leánya — huszonöt éves
Harry, soffőr — huszonegy éves
Chirik, házasságközvetítő, kántor — negyvenhárom éves

Egy vendör

Történi: Newyorkban, jelen időben.

További személyek:

Irnok
Zsebtolvaj
Kabátlovaj

Első fejezet.

(Szín: elegáns szoba. Liebherz özvegyénél, több bejárattal. Az egyik bejárat a szünet baleseténél, lépcsős feljáróval, a másik a nézővel szemben. Amikor a függöny felmegy, hallani lehet Szonja énekét. A színen Chirik és Liebherzné).

Chirik és Liebherzné.

Chirik: (átszelemülten). Micsoda drága hangozkája van ennek a fehérnőnek. Szép hangja van, érzése van és ért, kérem szépen, a taktushoz. Csuda leány. Nem egy elveszett leány, én mondom magának asszonyom, én képes lennék ezt a nőt levenni a kórusba. De mondja csak drága asszonyom, mit szól ön ahhoz, amit az imént említettem a Bender leányáról? Nem találja nagyszerűnek ezt a pártit? Pillanatig se felejtse, hogy kevés ilyen jó párti kínálkozik. Csekélység, micsoda gazdag ember ez a Bender. Házai vannak, hogy mennyi, nem is tudom, talán ő maga sem tudja. Van két gyára és van egy leánya, tőkés, igazi, mindenképpen kifogástalan lény. Egy ragyogó nő, prima nő, hogy rossz szem ne verje! Csak annyit mondhatok önnek madám, ha a fia elveszi, egy kész zsviroembe pottyán bele. Tíz ezer dollárt kap a leány hozományul és azonfelül apanázst. Még egyszer mondom, nem minden nap akad ilyen nagy haupttreffer. Persze, nem valami nagy arisztokrata, de istenem, ki nézi ma a származásra. A dollár ma a legnagyobb arisztokrata és a dollár felelteti az emberre a multakat.

Liebherzné: (nagyon szomorúan). Persze, persze, a dollár! A dollár legnagyobb ellensége az emberek. Ki tudta volna elképzelni Oroszországban, hogy Berl Bender valaha el merészel küldeni hozám valakit, hogy a leányát a családba beközvetítse.

Chirik: Ne felejtse, hogy az összes váltókat és jelzőkat, amik nála vannak az ön házáról, abban a pillanathan megsemmisíti, amikor a pap összeeskette a fiatalokat.

Liebherzné: Tízzen miattam meg is történhet ez a házasság, mit bánom én! Áldozat vagyok és bárd alá hajtom a fejemet, ha a sorsom úgy kívánja. De honnan tudjam, hogy a fiam belemegy ebbe a házasságba?

Chirik: Hogy belemegy-e? Micsoda beszéd! Hát kedves asszonyom, maga ezt érdemlené tőle? Maga, aki évekig küzdött a dolgozott érte, aki elküldte őt kollégiumba és az egyetemre. Más szegény asszony dolgozni küldi a fiát! De mondok magának valamit asszonyom, egy ügyvédet összeházasítani nem olyan üzlet az ön számára, mint munkás embereket. Egy munkás, megnézi a leányt, a leány megnézi a fiút, nem beszélnek sokat, nincs mit beszélni, mert pénz ugyanis kevés van, ha összeházasod-

nek, ez egy-kettő megy és én a kis provizómat becsületesen megkapom. Volt egy hetem, amikor nyolc ilyen pártit hoztam össze. Egy ügyvédet mindig nehezebb eset, de a maga fiával megcsinálom, mert a család nagyon szimpatikus nekem.

Liebherzné: Vajjon melyik család?

Chirik: Hogy melyik család? E pillanathan főleg az ön családja. Deha a beszélt pártiból egy összeházasított párti lesz, természetesen, akkor mind a két család módfelett szimpatikus lesz. Még egyszer mondom asszonyom, tízezer dollár és apanázst és egy iroda, ami azt jelenti, hogy az ön Albertje Newyork egyik legkeresettebb ügyvédje lesz. Csekélység, amikor az ember háta mögött annyi ház és két olyan jó gyár áll és olyan kitűnően szituált ember, mint miszter Bender. Ami pedig a fiút illeti, tessék csak rám bízni. Albert az az ember, aki egész életét jólételeben töltötte, asszonyom, maga dolgozott, neki még a kezét sem kellett a hideg vízbe tennie. Az ilyen emberek továbbra is jól szeretnek élni. Csak nem gondolja, hogy újra kezd majd az életet. Aki jólételeben élt, az folytatni akarja az életet. En sok emberrel kerülök össze, tehát van egy kis emberismeretem. Tessék csak mondani, hazajön Albert mindjárt? Azért kértem, mert Bender ur és a menyasszony nemsokára itt lesznek.

Liebherzné: De ilyen gyorsan? Hiszen maga még nem tudja biztosan, hogy lesz-e valami ebből a pártiból!

Chirik: Hallgasson ide, miszter Liebherz! Mi földiek vagyunk és szegény-vérgű rokonok is, én tudom a legjobban, hogy maguk milyen szűkös helyzetben vannak. Tudom azt is, hogy miszter Bender leányának milliókat ajánlanak. De ő olyan ember, akinek van egészen határozott akarat. Ő meglátta a maga fiát és máris elhatározta, hogy ő lesz a veje, ha mégannyiba is kerül. A maga fiát akarja vőnek és magát rokonnak. Nincs ezen sokat gondolkodni, ez egy alkalom, mondhatnám, prima alkalom, amit meg kell ragadni. Pillanatig se felejtse, még egyszer mondom, hogy az esküvő után már nem lesznek váltói magának, a házára semmiféle betáblázva, boldog lesz és még boldogabb lesz a fia, Albert. Ne rontsa le a szerencsét!

Liebherzné: Én addig nem adhatok semmit, amíg a fiammal meg nem tanácskoztam ezt a dolgot. Igaz, a legjobb éveimet vesztettem el miatta, dolgoztam, küzdöttem érte, de megdöbbenve látom, hogy meg akarom adni a szerencsétlennek tenni. Ki tudja, hátha szeret valakit. Már néhányan akarták összeházasítani, de minden pártit visszautasított.

Chirik: Ugy? Ez már egy egészen más fejezet. Ha szerelmes, akkor a pártit másképp kell megfogni. (Kezével forgó mozdulattal tesz).

Liebherzné: Én nem hiszem azért, hogy szerelmes lenne, talán nem akar egyelőre még a házasság jármába jutni. (Kívülről Szonja éneke hallszik).

Chirik: Nohát, már megint énekel a kis fehérnő. Én úgy élek, egy kicsi kánári. (Ő is éneklj ugyanazt a dalt). Tudja mit mondok magának, asszonyom, azt mondom, ha nekem olyan fiam van, mint amilyen a magáé, én úgy élek, nem tartanék a házamban ilyen jóhangu cselédet.

Liebherzné: Ugyan hagyja! Ez egészen más fajta. Ez egy becsületes, jámbor leány, örülök, hogy a házamban van.

(Folyt. következik.)

Hirdessen az Uj Keletben

Hires könyvek

néhány megmaradt példányát fél- és negyedáron árusítjuk:

Baillon: Egy jó Mariska története	68
Bjelij: Az ezüst galamb	110
Cocteu: A párisi fiú	62
Conrad: Az arany nyíl	122
Klitemaekers: Váltott előfogattal	62
Lindberg: Viola	66
Regnier: Aki félt a szerelemtől	96
Renard: Lerne doktor, a kisisten	86
Spunda: A halottbűvölő	78
Weber: Pompadour kalandja	78
Apulemi: Az aranyzámor	136
Dickens: Nagy várakozások (2 kötet)	300
Flaubert: Érzelmek iskolája	184
Kropatkin: A francia forradalom (2 kötet)	276

Kaphatók az Uj Kelet könyvostályában. 300 lejen felüli vételnél havi 150 lejes részletfizetésre is. Tekintve hogy csekély készlet áll rendelkezésre, kérünk pótrendelést is.

Füredőre, nyaralóhelyekre utazó előfizetőinket felkérjük, közöljék pontos címüket a kiadóhivatallal, hogy az Uj Keletet fönnakadás nélkül küldhessük.

Az uj közigazgatási törvény magyar fordítása (jegyzetekkel és magyarázatokkal) kapható az Uj Kelet könyvostályában. **Ára 60 lej.**

Tökéletes

magyar-német lexikon

a most megjelent új kiadása

magyar-német és német-magyar nagy Kelemen Szótár

1924 oldal, 932.420 sor. Egymillió német és magyar szó, fogalom, szak kifejezés, tehát egyedülálló magyar könyvtári. Félbörkötés. 3500 lejes részletárban, 300 lejes havi részletre. A szelvényt tessék kivágni, kitölteni, beküldeni.

T. **UJ KELET** könyvostályája **Ciuj-Kolozsávár.**
 Kérem a „Nagy Kelemen”-t 3500 lejes részletárban az Uj Kelet részletostályáján 500 lejes utánvétellel 300 lejes részletre, ha nem, az egész esedékes. — Kérem 3000 lejes készpénzárban.

Név: _____
 Cím: _____

Most jelent meg

Autó kézikönyv

Irtá: **WEINER EMIL**

Az „Autó Kézikönyv” két részre oszlik:

Első része

az előismereteket tartalmazza (mechanika, elektromosság, stb.) azok számára, akik ezeket nélkülözik, vagy ismereteiket felőhajtják újítani. Ezek az **előismeretek az automobil szerkezetének és működésének megértéséhez nélkülözhetetlenek**, viszont ezek segítségével a könyvet a laikus is könnyen megértheti

A második rész

az autó szerkezetének, kezelésének és vezetésének ismertetésével foglalkozik, az érthetőség követelése részletességgel, amit szemléltető segítőanyagok elő a egyszerű kivitelű ábrák.

Az **AUTO KÉZIKÖNYV** a nagyközönség számára van írva és a kezdősoffőrtől a más szakmában működő mérnökiig mindenki élvezettel és tanulsággal olvashatja.

520 ábra **610 oldal** **Ára füzve 510**

KIADÓHIVATAL

Str. Baro

LŐFIZETESI

Egész évre —
 Félévre —
 Negyedévre —
 Egy hónapra —

X. évfolyam

1929 Szeptem

* 5689

Megint

Sohasem tápláltuk a politikai pártpolitika természetét az ellenzéken demokrácia, a koraddig ragaszkodó, a múltat elvető megvalósításra, a pártérdekekkel szembe, a tárgyi, a megállapítások, a mi speciális, amelyeket „Párt” társas korlátlanul minden akció jó és magasabb érdekeit.

Dr. Emil Hatiegan, ten rektora és a bukaresti lapnak a szomorú igazolását állapításoknak. Eg Hatiegan dr. megállapítások, melyeket használnak, a gondjukban arra, ságának szimpatia, — mondja, — mára ajezőke — hogy a liberális és fektelen antiszemitának a falvakban Ez a trükk azonban Az antiszemitizmus, mely már túl vagy

Két pontosan elv, ennek a kijelentés, berálisok és az avallenes propagandát régi. Nincs az az egy pártot, egy közgyűlés és olyan b, promitálni, mint a borálás vádjával. Az zonyára szívesebben elnézik a nemzeti vádat, hogy eladta Legalább is így volt berális párt és függ, nusk — programjuknál, vezetőjük, va — reakciós párt, multban előszeretett tiszemitzmust, nem hanem kormányon fellángolása, az ant és a liberális-avare niszterek között szofenn Végeredmény, hogy egy a liberális kánusok nem közve akartak ütni, han azért szították, hogy kedések a nemzeti erősbödő ellenzéki el. A leány a mi sz a zsidóság volt az a mindannyiszor elő hányszor a zsidó-ve márt zavarosból va kai profitot lehetett

Nem volna tulajdó dálni való azon, h avareszkánusok az e zekvensek maradnak nagyon jól bevált má minden argument adóemelések, a pip és a száraz idők ne tani Maniu-hűségük, egy ultima ráció gy antiszemitizmus elko